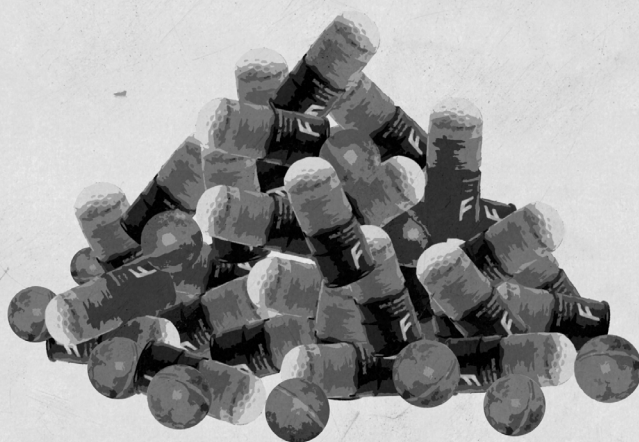


Informe sobre violència institucional 2019



Irīdia_

I. EL SAIDAVI

II. QUÈ HA FET EL SAIDAVI EL 2019?

2.1. Casos atesos el 2019

2.2. Seguiment de casos d'anys anteriors

2.2.1. 1 d'octubre

2.2.2. Protestes post sentència

III. VULNERACIONS DE DRETS

3.1. Protesta

3.1.1. Vulneració del dret a la llibertat d'informació.

3.1.2. Projectils de cautxú i de foam

3.1.3. Situacions d'especial vexació i/o humiliació

3.1.4. Ús dels bastons policials

3.1.5. Altres males pràctiques policials identificades

3.2. Espai Públic

3.3. Comissaria

3.4. CIE

3.4.1 Dificultats en la investigació judicial de situacions de violència institucional al CIE de Barcelona

3.4.2 Intents de suïcidi i protocols d'actuació

3.5. Presons

3.5.1 Casos de tortura o altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants

3.5.2 Aïllament i morts sota custòdia

IV. ÀMBIT PSICOSOCIAL

4.1 Perspectiva i acompanyament psicosocial

4.2 Àmbits d'actuació psicosocial i xifres d'atenció

4.3 Afectacions psicosocials principals

V. BONES PRÀCTIQUES

VI. RECOMANACIONS

6.1. Als grups parlamentaris del Congrés

6.2. Als grups parlamentaris del Parlament de Catalunya

6.3. Al Govern de l'Estat

6.4. A la Generalitat de Catalunya

6.4.1 Al Departament d'Interior

6.4.2 Al Departament de Justícia

6.5. A l'Ajuntament de Barcelona

6.5.1 Al Ple

6.5.2 A l'Equip de Govern

6.6. A la Fiscalia

6.7. Al Consell General del Poder Judicial

6.8. A l'Institut de Medicina Legal i Ciències Forenses de Catalunya

6.9. Al Consell d'Illustres Col·legis de l'Advocacia de Catalunya

I. EL SAIDAVI

El Servei d'Atenció i Denúncia davant de situacions de Violència Institucional (SAIDAVI) d'IRÍDIA ofereix assistència jurídica i psicosocial gratuïta a les persones que pateixen situacions de violència institucional en el marc del sistema penal català. És a dir, aquelles situacions en què les institucions públiques vulneren els drets de les persones per mitjà de l'exercici de la força física o psicològica, generant-los una afectació a la integritat física, psíquica i/o moral. En concret, al servei s'atenen les vulneracions de drets comeses o permeses per part d'agents de cossos o forces de seguretat, funcionaris penitenciaris o agents de la seguretat privada, quan actuen per delegació de les funcions de seguretat que són competència de l'Estat.

El SAIDAVI es basa en una metodologia innovadora, donant atenció psicosocial i legal a la persona afectada i procurant assolir un procés de justícia i reparació. Al seu torn, en funció de la tipologia del cas i quan la persona així ho desitja, s'aborden els casos des de la perspectiva del litigi estratègic, amb l'objectiu d'incidir i assolir canvis en la legislació en temes especialment importants per a la societat que permetin avançar en el reconeixement, protecció i garantia dels drets humans.

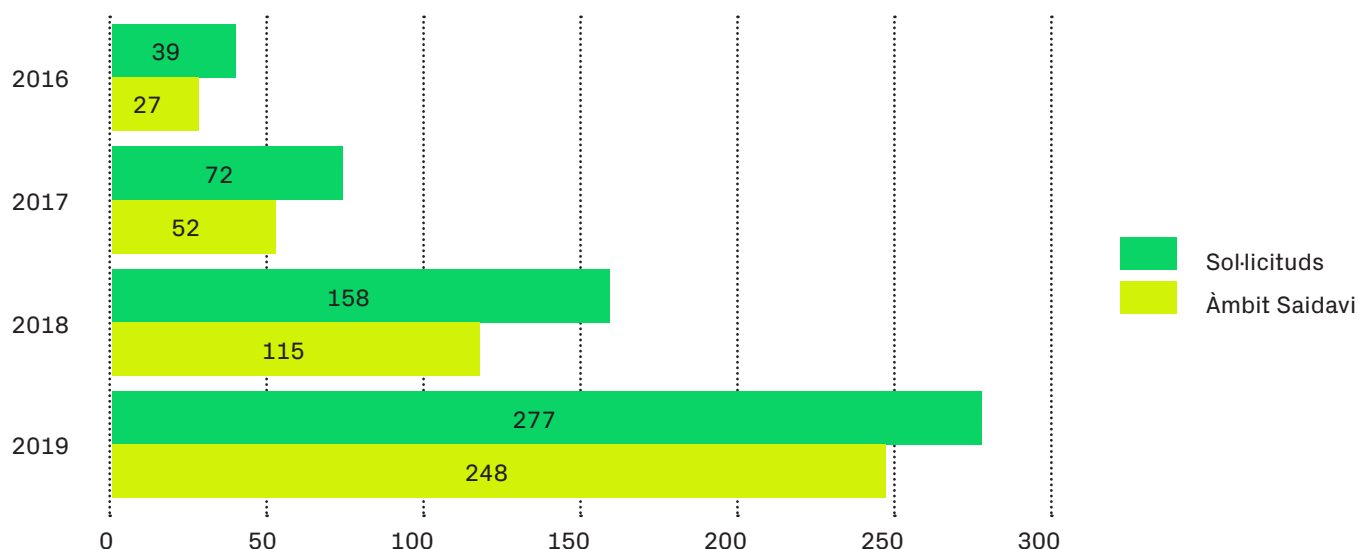
Una de les especificitats del SAIDAVI és la inclusió de la perspectiva psicosocial a l'atenció a les persones en l'àmbit dels drets humans. La vulneració de drets humans i, especialment, la violència institucional, genera danys que tenen un impacte en la vida i en el desenvolupament individual i social de les persones afectades. El treball psico-jurídic permet generar un acompanyament psicosocial en el marc dels processos judicials potenciant els processos de mitigació del dany, de reparació i d'enfortiment de les persones com a ciutadanes i ciutadans actius en la defensa dels seus drets. A més, l'equip psicosocial realitza informes psicològics per requeriment jurídic amb l'objectiu de generar un reconeixement institucional dels impactes psicològics de la violència.

Al seu torn, el treball comunicatiu i d'incidència posa el focus en determinades problemàtiques i situacions que impliquen vulneracions de drets amb l'objectiu de dur a terme processos reals de veritat, justícia, reparació i aconseguir que s'hi implementin garanties de no repetició. És a dir, cercant el reconeixement de la situació viscuda i la corresponent depuració de responsabilitats a diferents nivells (no només penals, també polítiques), es pretén reconèixer els drets dels afectats, restablir la confiança en la societat i en les institucions, reparar el dany causat, promoure l'existència i/o aplicació de mecanismes de garantia que n'evitin la repetició, i mostrar solidaritat vers les vulneracions socials que es materialitzen en situacions individuals i/o familiars.

El punt de partida del servei és l'accessibilitat i la inclusió social per garantir el "dret al dret" universal. Per aquest motiu, el SAIDAVI és totalment gratuït per al conjunt de la població, fet que implica un gran esforç en recursos humans i econòmics, el qual se sustenta en donacions particulars, en la base social d'IRÍDIA, en el finançament privat i el finançament públic. En aquest sentit, les aportacions i donacions de la ciutadania han estat un element essencial en la creació del SAIDAVI i ho segueixen essent per a la seva sostenibilitat i continuïtat.

La necessitat d'un servei gratuït per a la ciutadania es fa palpable any rere any atès que, des del naixement del SAIDAVI, el gener de l'any 2016, el creixement en persones ateses ha estat exponencial. L'any 2019 el servei va seguir augmentant en nombre de sol·licituds respecte l'any anterior, arribant gairebé a duplicar no només el nombre de sol·licituds del servei (un 75% més que en 2018) sinó superant el doble de casos que s'han assumit de manera integral, incloent-ne la representació letrada, tal com es mostra a l'apartat següent de l'informe.

Evolució del Servei



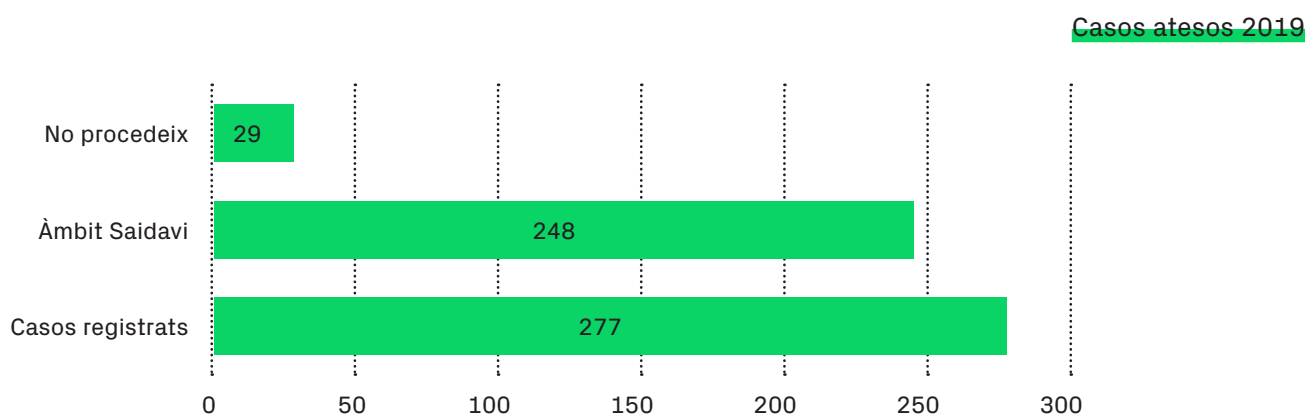
El darrer trimestre de l'any 2019 va ser especialment intens per al SAIDAVI, sobretot a partir de la publicació de la Sentència del Tribunal Suprem, de 14 d'octubre, condemnant els líders polítics i socials independentistes als delictes de sedició, malversació de cabdals públics i desobediència amb penes de fins a 13 anys de presó. Durant l'octubre i les primeres setmanes de novembre, el servei va atendre més de 200 persones ferides en el context de les mobilitzacions socials que van tenir lloc a la ciutat de Barcelona i àrea metropolitana com a protesta per la sentència. Per donar resposta a la demanda, va ser necessari contractar una persona per realitzar la primera assistència telefònica i mitjançant correu electrònic, així com ampliar les hores de totes les advocades i psicòlogues del servei. Així doncs, durant l'any 2019, hi ha hagut un total de 9 persones treballant a jornada parcial, 7 col·laboradores i 4 persones voluntàries, algunes d'elles en pràctiques. Personal al qual cal afegir la pròpia estructura de l'entitat, sense la qual hauria estat impossible dur a terme un servei d'atenció com aquest.

El Servei d'Atenció i Denúncia s'estructura en **dues àrees** que treballen conjuntament i en coordinació permanent. D'una banda, l'**Àrea d'Assessorament, seguiment i actuacions urgents**, on es du a terme una atenció psico-jurídica per acompanyar i assessorar la persona afectada per presentar la denúncia/querella o obtenir assistència lletrada d'ofici, així com assegurar tota la prova existent (comprovar si existeixen imatges de videovigilància, sol·licitar la seva conservació, etc.). En determinats casos especialment representatius, el servei assumeix el litigi com a propi, passant-lo per tant a l'**Àrea de Litigi** i tractant-lo de forma integral, tant des de la vessant legal i psicosocial, com la de comunicació i incidència.

II. QUÈ HA FET EL SAIDAVI EL 2019?

2.1. CASOS ATESOS

Al llarg de l'any 2019 el SAIDAVI ha rebut un total de **277 sol·licituds d'actuació davant de presumptes vulneracions de drets humans**. D'aquest total, **248 casos han estat de persones que han patit situacions de violència institucional** que entraven dins l'àmbit d'actuació del servei. Aquestes sol·licituds han estat ateses duent a terme tasques d'atenció i assessorament jurídic; defensa legal; atenció i acompanyament psicosocial; accions comunicatives i d'incidència; visites a centres penitenciaris i al Centre d'Internament d'Estrangers de Barcelona (CIE) i derivacions a altres entitats expertes en àmbits concrets.



Tenint en compte els registres d'anys anteriors, tal com ja s'ha esmentat, l'augment de sol·licituds del servei ha mantingut la tònica de creixement evidenciada des del segon any d'existència d'IRÍDIA, tot i no reflectir el mateix ritme de creixement. Així, les sol·licituds rebudes el 2019 gairebé dupliquen les fetes el 2018. I, en tot cas, les sol·licituds que entraven dins de l'àmbit d'actuació del Servei superen en més del doble les de l'any anterior.

De les 248 sol·licituds que entraven dins l'àmbit d'actuació del servei, aquest **ha assumit la representació lletrada d'un total de 21 casos**. D'aquests, 14 ho són en context d'exercici de dret a la llibertat d'expressió, informació i/o reunió i manifestació i 7 en context de detenció i/o privació de llibertat (CIE, presó i comissaria). A aquests 21 casos, cal afegir 31 que van tenir entrada des del 2016, havent assumit el servei la representació lletrada de cada un d'ells. Així doncs, **al llarg del 2019 el servei ha estat duent la defensa lletrada de 52 casos**, amb un total de 538 accions legals, que s'han combinat amb l'acompanyament psicosocial, amb un total de 96 actuacions psicosocials dutes a terme, i amb accions comunicatives i d'incidència.

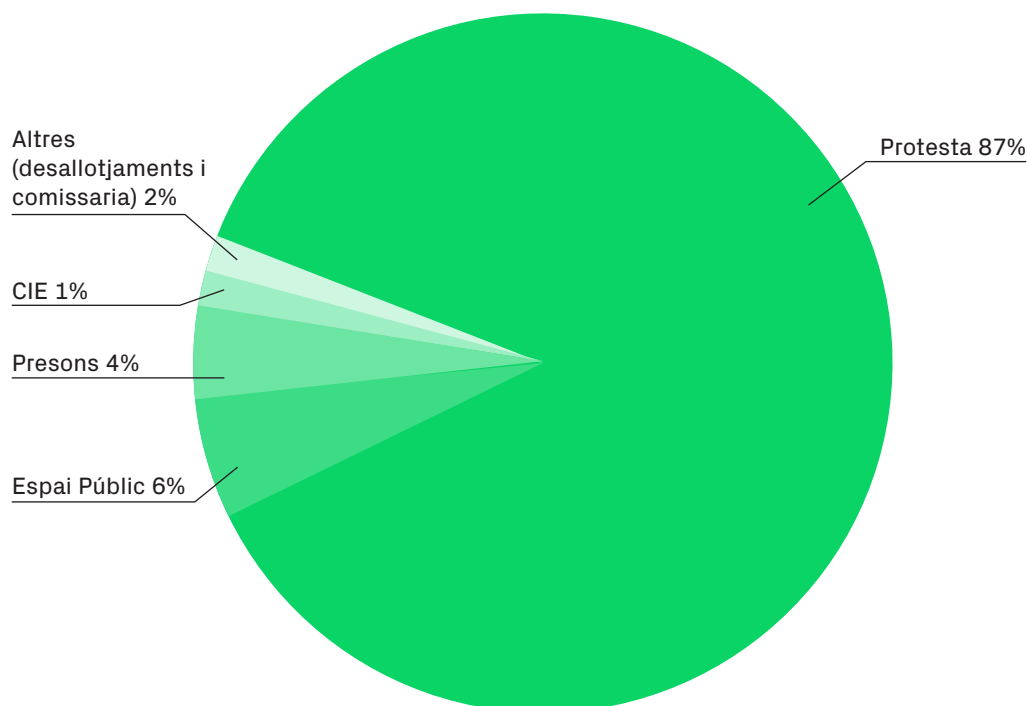
Dels **227 casos restants**, respecte dels quals el servei no n'ha assumit la representació lletrada, les actuacions han consistit en tasques d'assessorament i seguiment jurídic, així com amb actuacions psicosocials puntuals. Les tasques d'assessorament i seguiment jurídic que es realitzen des del servei, consisteixen principalment en l'orientació jurídica; la preparació per presentar denúncies, recursos i altres escrits de tràmit penal; la realització d'actuacions tendents a assegurar la prova, com la sol·licitud i recopilació d'imatges, testimonis, i altres mitjans de prova; el seguiment del curs de la denúncia presentada i assessorament per l'obtenció d'advocat/da d'ofici i/o la derivació a altres entitats especialitzades amb servei d'atenció a víctimes. En total s'han realitzat **434 actuacions**

legals d'assessorament i seguiment, a les quals cal sumar, **35** sessions d'assessorament i orientació psicosocial.

En relació al perfil de les persones destinatàries, del total de 248 persones ateses per haver patit situacions de violència institucional que entraven dins l'àmbit d'actuació del servei **89 eren dones** i **159 eren homes**. Entre les persones ateses hi ha 6 menors d'edat, 20 persones entre **18-34 anys**, 12 persones **entre 35-64 anys**, una persona de **més de 65 anys** i, per últim, 210 persones de les que **no consta** l'edat, degut a que l'atenció s'ha fet per telèfon, majoritàriament en context de protesta, i no s'ha pogut obtenir aquesta informació.

D'entre els 248 casos atesos, **216** són en context de protesta, **14** a l'espai públic, **14** casos en context de privació de llibertat (10 de presó i 4 de CIE) i **4** casos d'altres àmbits diversos, principalment en contextos de desallotjament i un de comissaria.

Context de la violència

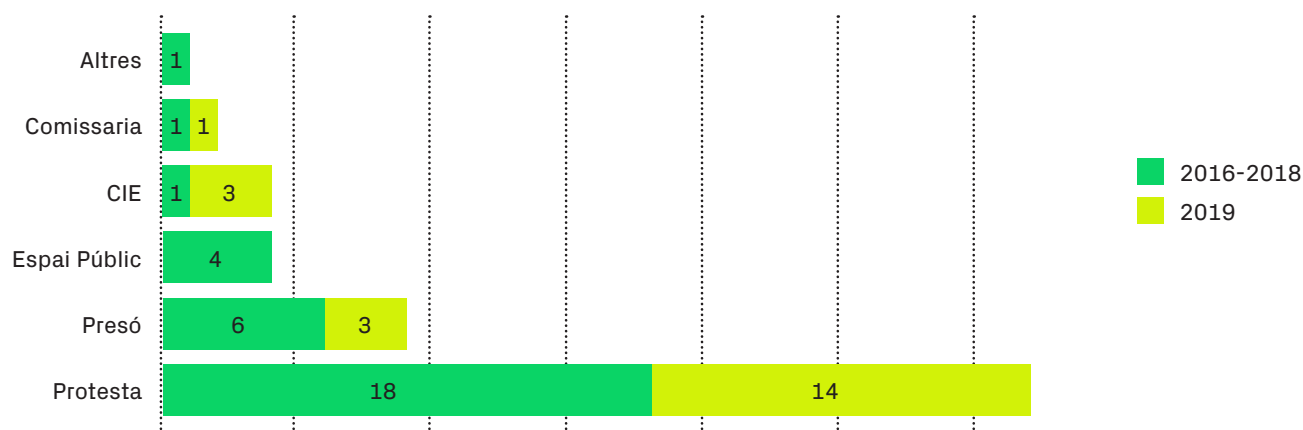


Del total de casos atesos pel servei durant el 2019 el 87,1 % ha estat per situacions de violència per part dels Cossos i Forces de Seguretat de l'Estat en context de protesta.

2.2. SEGUIMENT DE CASOS D'ANYS ANTERIORS

A banda dels litigis sorgits durant aquest any, les advocades d'IRÍDIA continuen treballant amb la representació lletrada dels casos d'anys anteriors (2016 a 2018), que encara no han finalitzat. Dels 31 casos d'anys anteriors, **18** tenen a veure amb el context d'exercici de dret a la llibertat d'expressió, informació i/o reunió i manifestació (**12** d'ells relacionats amb les càrregues de l'1 d'octubre); uns altres **8** en context de detenció i/o privació de llibertat (CIE, presó i comissaria), **4** amb l'espai públic i un relacionat amb un desallotjament. D'aquests 31 casos, dos es van tancar al llarg de l'any.

Total de litigis 2019



En total, el SAIDAVI ha litigat aquest any en 32 casos en context de protesta, 9 de presó, 4 d'espai públic, 4 de CIE, 2 de comissaria i 1 en altres contextos.

2.2.1. 1 d'octubre de 2017

Dels 52 casos que IRÍDIA ha estat representant i litigant als jutjats al llarg d'aquest 2019, s'hi troben tots els procediments derivats de la brutalitat policial del Cos Nacional de Policia durant la jornada de l'1 d'octubre de 2017 a la ciutat de Barcelona. IRÍDIA, en concret, representa i acompanya 13 casos representatius del que va succeir aquell dia. Aquests, corresponen a set escoles de Barcelona: l'Escola Mediterrània, l'IES Pau Claris, el CEIP Els Horts, l'Escola Prosperitat, l'Escola Ramon Llull, l'Escola Àgora i l'Escola Infant Jesús.

L'equip jurídic del servei, a més d'actuar com acusació particular oferint representació lletrada gratuïta a les 13 persones que representa, també exerceix l'acusació popular duent a terme actuacions amb impacte a la totalitat de la causa. **La causa** està formada per una **peça principal** on hi ha aquelles resolucions o diligències d'instrucció que tenen relació amb l'operatiu a Barcelona, i **28 peces diferents** que corresponen a aquells col·legis electorals on hi va haver intervenció per part del Cos Nacional de Policia, causant danys o lesions a les persones. A més, el servei també realitza acompanyament psicosocial individual i grupal a les persones representades per IRÍDIA.

Els litigis de l'1 d'octubre mereixen una atenció especial en aquest informe, donada l'afectació que va generar la violència policial d'aquell dia en l'exercici de drets civils i llibertats públiques del conjunt

de la ciutadania. És per això que des del seu inici l'entitat ha dedicat grans esforços en la implementació de l'estratègia legal, comunicativa, d'incidència política així com en l'acompanyament psicosocial de les persones afectades.

Immediatament després del Primer d'Octubre de 2017, l'entitat va assumir la representació legal de 9 casos, posteriorment, el 2018 va assumir-ne la representació legal de 3 persones més i, finalment, aquest 2019 n'ha assumit un darrer cas de l'Escola Infant Jesús.

La litigació estratègica a la causa del Primer d'Octubre s'ha centrat, especialment, en la denúncia de l'ús desproporcionat de la força de manera generalitzada per part dels agents antiavalots en un context clar d'exercici de drets civils i polítics per part de la ciutadania d'insuficient i difícil identificació dels agents autors de les situacions denunciades i, finalment, d'ús de bales de goma (prohibides pel Parlament de Catalunya). Aquesta tasca s'ha dut a terme amb estreta col·laboració amb l'acusació popular duta a terme per l'Ajuntament de Barcelona i d'altres entitats i advocades particulars.

Després de més de dos anys de l'inici del procediment judicial, actualment es manté en fase d'investigació per part del Jutjat d'Instrucció número 7 de la ciutat de Barcelona. Cal destacar, però, que aquest 2019 ha estat un any de molta feina i avenços importants i significatius:

- IRÍDIA IDENTIFICA L'ESCOPETER QUE VA DISPARAR I FERIR A ROGER ESPAÑOL

Després d'una ingent tasca d'investigació i visionat d'imatges, dedicant-n'hi més de 1800 hores, **l'equip del Saidavi va aconseguir identificar l'agent del Cos Nacional de Policia que l'1 d'octubre va disparar a Roger Espanyol** amb una bala de goma, ferint-lo greument i provocant-li la pèrdua de la visió d'un ull. El mes de juny de 2019, es va presentar al Jutjat d'Instrucció un informe pericial que identificava **l'escopeter UC-563** com a presumpte autor dels fets a partir de la indumentària del seu uniforme, així com una comparativa de la seva alçada. Aquesta identificació ha estat recentment confirmada per la Unitat Central de Fotografia i Audiovisuals del Cos de Mossos d'Esquadra (UCFA), que ha presentat un Informe pericial basat també en la indumentària de l'uniforme policial i aportant un seguiment de l'agent en qüestió que l'ubica clarament al lloc dels fets, corroborant per tant la



IRÍDIA

seva presumpta autoria en el tret lesionador. Aquesta identificació, corroborada per dos informes diferents, molt exhaustius, suposa un important pas contra la impunitat. De fet, **és la primera vegada a l'Estat espanyol que s'aconsegueix identificar un agent escopeter presumptament responsable d'un tret amb un resultat lesiu tan greu.** Tasca que hauria estat impossible sense tenir un equip de persones destinades a l'anàlisi de les imatges i sense la col·laboració de la ciutadania que les va fer arribar.

- Al llarg del 2019 s'han produït **múltiples imputacions d'agents, arribant a ser un total de més de 50 agents del Cos Nacional de Policia** en condició d'investigats. D'aquestes imputacions, fins a 21 tenen relació amb les víctimes que representa IRÍDIA. La resta d'imputacions han estat gràcies a la tasca d'acusacions com la de l'Ajuntament de Barcelona, actuant com acusació popular, o d'altres parts del procediment.

- **Imputació dels màxims comandaments sobre el terreny:** el Jutjat d'instrucció 7 de Barcelona va acordar la declaració en qualitat d'investigats dels màxims responsables del Cos de Policia Nacional que van actuar a terreny: els 8 caps de nucli, amb rang d'Inspectors en Cap. Aquest fet és de notòria importància, donat que se'ls investiga per la planificació del dispositiu i per donar les ordres que van ser executades pels agents al seu càrrec, amb el resultat de nombroses persones ferides, atribuint-los, per tant, la responsabilitat del que va passar l'1 d'octubre.

Aquesta imputació és conseqüència de les resolucions acordades per l'Audiència Provincial al llarg de l'any 2019, en què s'ha ordenat la reobertura de la investigació de peces de diferents col·legis que havien estat arxivades pel Jutjat instructor que va considerar impossible d'identificar els autors concrets de les lesions o, en altres casos per valorar que no hi havia desproporció clara i evident. L'argument principal de l'Audiència Provincial per reobrir-les és que la investigació dels fets succeïts l'1 d'octubre a Barcelona als diferents col·legis electorals forma part d'una mateixa causa, que encara s'està investigant, en què **cal determinar la responsabilitat de la cadena de comandament de l'operatiu, aquells que van donar ordres concretes, més enllà dels agents concrets que van executar-les.** Cal destacar el paper de l'Ajuntament de Barcelona en la interposició dels recursos contra l'arxiu de les peces, atès que en molts col·legis no hi havia cap altra acusació actuant.

- **Declaren com a testimonis els màxims responsables de l'operatiu:** José Antonio Nieto, Secretari d'Estat de Seguretat en el moment dels fets i el coronel de la Guàrdia Civil Diego *Pérez de los Cobos*, aleshores Coordinador del Gabinet d'Estudis i Coordinació de la Secretaria d'Estat, qui va ser designat coordinador general de l'operatiu policial a Catalunya la jornada de l'1 d'octubre.

- El Sindicat Professional de Policia, que està personat com acusació popular, així com altres parts del procediment que duen a terme la defensa d'agents investigats, han sol·licitat en reiterades ocasions al Jutjat instructor que procedís a investigar la ciutadania que es trobava als col·legis electorals el Primer d'Octubre per presumptes delictes de desobediència, resistència i/o atemptat a l'autoritat. Peticions que el Jutjat d'Instrucció 7 ha desestimat també de forma reiterada. Finalment, l'Audiència Provincial de Barcelona el mes de juliol va pronunciar-se clarament desestimant la possibilitat que les persones que van participar del referèndum de l'1 d'octubre poguessin ser investigades de forma generalitzada per cap delictes en el present procediment i establint, clarament, que estaven exercint drets fonamentals.

- **Expulsió del procediment de l'Ajuntament de Barcelona, que actuava com a acusació popular:** l'Advocacia de l'Estat, que representa la majoria d'agents de policia investigats en aquest procediment, va sol·licitar de forma reiterada l'expulsió de l'Ajuntament de Barcelona per considerar que no hi havia habilitació legal expressa perquè pogués actuar com acusació popular. Malgrat que el Jutjat d'Instrucció va denegar-ne l'expulsió, finalment l'Audiència Provincial de Barcelona va acordar-la. Cal dir que prèviament es va dur a terme una Junta de totes les seccions de l'Audiència Provincial unificant els criteris per establir si qualsevol administració pública pot personar-se en un procediment penal com acusació popular sense que hi hagi una llei expressa que ho permeti. Aquesta era una pràctica que s'havia dut a terme durant molts anys, en tot tipus de qüestions i on fins ara la jurisprudència menor era contradictòria. **IRÍDIA lamenta profundament l'expulsió de l'Ajuntament de Barcelona de la causa**, atès que estava duent a terme una tasca molt valuosa, especialment en aquelles escoles en què no hi havia cap altra acusació. Cal tenir en compte que l'exercici concret de l'acusació en representació de l'Ajuntament el duia a terme l'Associació Catalana per la Defensa dels Drets Humans, companyes i companys advocats amb molts anys d'experiència en violència institucional i en la defensa dels drets humans.

- A partir de la sentència del Tribunal Suprem de 14 d'octubre de 2019, en què condemnen els líders socials i polítics independentistes, algunes acusacions van sol·licitar la imputació de les víctimes d'agressions policials pel delictes de sedició o, subsidiàriament, pel delictes de desobediència. El Jutjat ha denegat, una altra vegada, aquesta imputació generalitzada.

- **El Ministeri Fiscal sol·licita l'arxiu de la pràctica totalitat de la causa:** just abans d'acabar el 2019 el Ministeri Fiscal va sol·licitar formalment al jutjat instructor que arxivés tot el procediment per considerar que no es va produir cap delictes per part del Cos Nacional de Policia, tret de sis situacions molt concretes, les quals demanava que s'investiguessin per separat en procediments individuals. Contra aquesta greu petició per part del Ministeri Fiscal totes les acusacions personades a la causa van presentar escrits d'oposició. Encara no s'ha resolt la petició formulada pel Ministeri Fiscal.

2.2.2. Protestes post-sentència

En previsió que la sentència del procediment tramitat davant del Tribunal Suprem contra líders socials i polítics independentistes, fos condemnatòria, que comportés nombroses i multitudinàries protestes, i que en el marc d'aquestes pogués haver-hi vulneracions de drets per part dels cossos policials, es va decidir reactivar la campanya *#SomDefensores*, de la qual IRÍDIA n'és una de les entitats impulsores, junt amb Novact, la Fede i altres organitzacions.

Confirmant les previsions, després que el matí del dilluns 14 d'octubre de 2019 es conegués el contingut de la sentència del Tribunal Suprem sobre "El procés", es van succeir diverses accions de protesta al llarg del territori català, com a mostra de rebuig al pronunciament judicial que condemnava els líders polítics i socials independentistes: marxes multitudinàries des de diferents punts del territori, talls de trànsit, concentracions davant els jutjats i Departaments de la Generalitat, suspensió de les classes a les universitats, etc. Les protestes van arribar fins a l'Aeroport del Prat de Barcelona, on milers de manifestants van ocupar la Terminal 1. També en diferents territoris de l'Estat espanyol hi va haver protestes en contra de la sentència com a Madrid, Euskadi, Aragó, País Valencià, Galícia, Múrcia, Astúries, Balears o Extremadura.



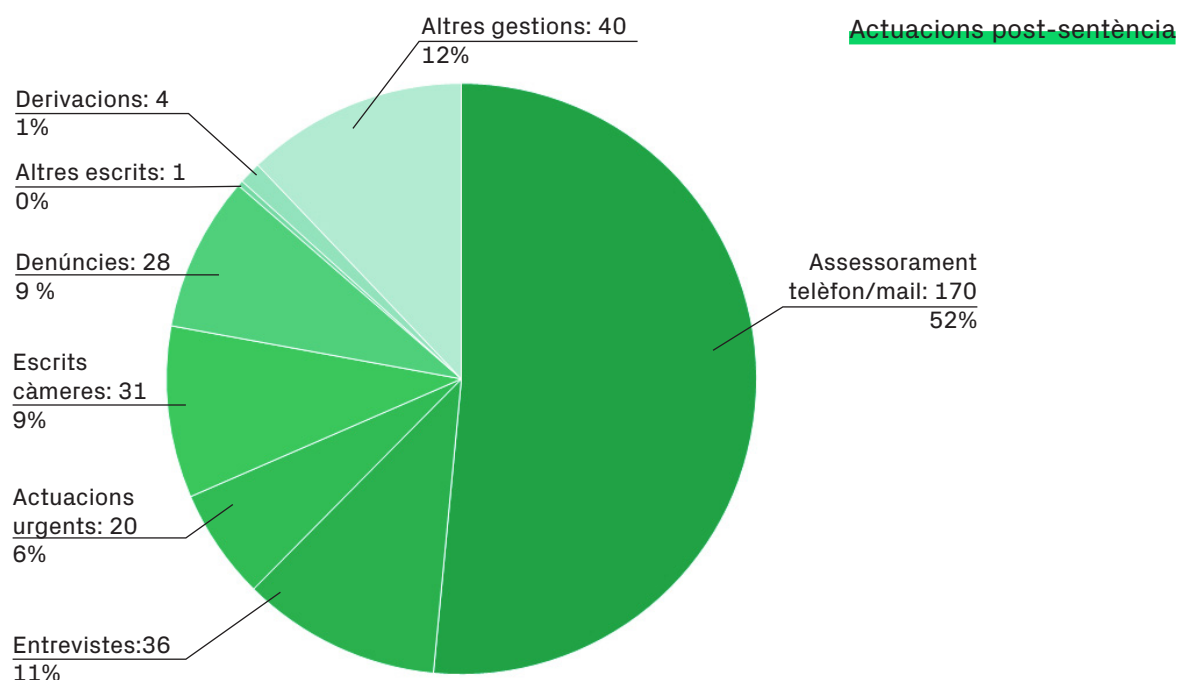
Victor Serri

Per tal de monitorar possibles vulneracions de drets humans, hi va haver presència de persones observadores a peu de carrer en el marc de *Som Defensores* (els dies 14, 18 i 26 d'octubre i el 4 de novembre); es va activar el servei d'atenció i denúncia del SAIDAVI en totes les mobilitzacions que van tenir lloc a Barcelona i àrea metropolitana i es van monitorar les actuacions policials a través dels mitjans de comunicació i xarxes socials per tal de donar visibilitat i denunciar totes les situacions detectades de desproporció en l'ús de la força. Les protestes es van saldar amb centenars de persones ferides, 115 d'elles només a l'Aeroport del Prat. Durant la setmana del 14 al 20 d'octubre de 2019, el SEM va fer un total de 593 assistències sanitàries arreu de Catalunya, incloent agents dels Mossos d'Esquadra i de la Policia Nacional¹. Tanmateix, les mobilitzacions van continuar encara unes setmanes, augmentant el nombre de persones ferides.

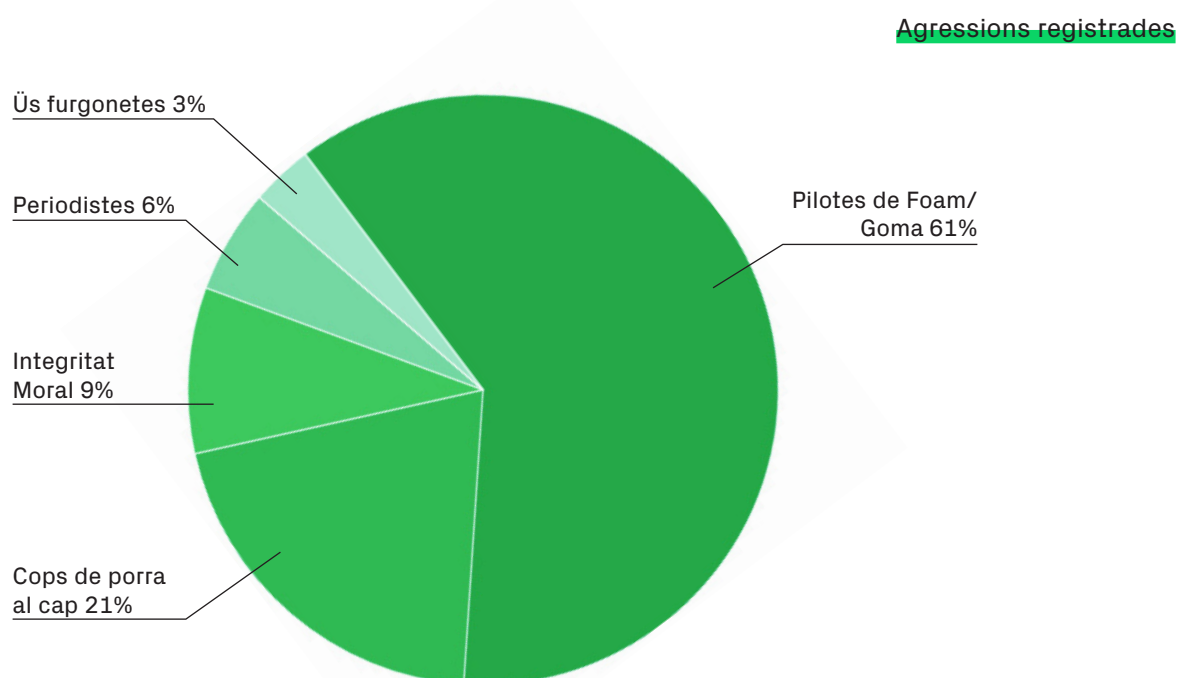
Durant els mesos d'octubre, novembre i desembre, el SAIDAVI va atendre un total de 204 persones agredides en el context de les mobilitzacions post-sentència. Aquestes sol·licituds van arribar en forma de trucades (147) i correus electrònics (57) i, degut al seu volum concentrat en pocs dies, gran part de l'atenció va haver de ser també per via telefònica o de correu electrònic, reservant l'atenció presencial per a casos especialment greus (35).

¹Sistema d'Emergències Mèdiques (SEM). "El Sistema d'Emergències Mèdiques (SEM) ha atès 593 persones la darrera setmana, durant les manifestacions, marxes i aldarulls que s'han produït". *Sem. Gencat*, de 22 d'octubre de 2019.

http://sem.gencat.cat/ca/detalls/Noticia/191022_Balanc-ferits-protesta-per-la-sentencia-del-proces-00001



L'Àrea d'Assessorament i Seguiment va realitzar, en aquest context 169 atencions via telèfon i email i es van realitzar un total de 35 visites presencials. A més, el servei va dur a terme 20 actuacions urgents, consistents a preservar la prova; 28 denúncies, 4 derivacions, 35 escrits sol·licitant la gravació de càmeres, a més de 40 gestions diverses. Finalment, el servei va assumir 12 dels casos tractats com a propis, passant a formar part dels litigis de l'entitat.



Es van detectar greus situacions de violència policial envers les persones manifestants, així com actuacions contràries als protocols d'actuació policial, que seran exposades en els apartats següents.

III. VULNERACIONS DE DRETS

En aquest apartat, s'hi fan constar les vulneracions de drets identificades a partir de les situacions de violència institucional ateses pel servei durant l'any 2019. Els àmbits treballats han estat principalment el de **protesta** (que engloba aquelles situacions de vulneració de drets produïdes en context d'exercici de dret a la llibertat d'expressió, informació i/o reunió i manifestació); **espai públic**; i **espais de privació de llibertat**, tant comissaries, el Centre d'Internament d'Estrangers de Barcelona com les presons.

El treball realitzat en els diferents àmbits ha permès detectar, un cop més, l'abast de l'impacte psicològic que té la violència institucional en les persones afectades i la importància de generar mecanismes i aplicar les eines ja existents per tal de que aquest es vegi reflectit en la denúncia de la violència institucional i el posterior procés judicial.



Bru Aguiló

3.1. PROTESTA

Els drets de reunió i manifestació són drets vectors, ja que a través d'ells s'exerciten, reivindiquen i defensen tota la resta de drets. És aquest caràcter vector i imprescindible per a qualsevol societat democràtica i plural el que els dona un plus de protecció, malgrat que a vegades el seu exercici pugui entrar en conflicte amb altres usos de l'espai públic. En aquest sentit, l'espai públic no es limita a ser

un emplaçament on transiten i conviuen persones de diferent condició, sinó que esdevé un escenari de participació política fonamental en què s'incrementa la necessitat de respectar els drets fonamentals; especialment en temps com els actuals, de convulsió política i d'una forta repressió.

En moltes ocasions, no obstant, els poders públics perceben la protesta com una amenaça, abordant-la només des d'una vessant d'ordre públic. És precisament en aquestes ocasions quan més abusos o desproporcions en l'ús de la força es produeixen, tal com han posat de manifest en nombroses ocasions Relators especials de drets humans o el mateix Consell de Drets Humans de Nacions Unides.



Bru Aguiló



Bru Aguiló

Cal tenir en compte que l'ús de la força per part de les forces i cossos de seguretat de l'Estat està previst com un recurs excepcional, i que, per tant, només es pot utilitzar quan sigui estrictament necessari i en la mesura en què el requereixi el compliment de les seves tasques. Així ho disposa l'article 3 del Codi de Conducta de l'ONU per a Funcionaris Encarregats de Fer Complir la Llei, adoptat per l'Assemblea General de l'ONU en la seva resolució 34/169 de 17 de desembre de 1979. A més, d'acord amb el principi 7 dels Principis Bàsics de l'ONU sobre l'Ús de la Força i de les Armes de Foc pels Funcionaris Encarregats de Fer Complir la Llei, l'ús arbitrari o abusiu de la força per part dels funcionaris encarregats de fer complir la llei ha de castigar-se com a delictes.

A nivell de l'Estat espanyol, la Ley Orgánica 2/1986, de 13 de marzo, de Fuerzas y Cuerpos de Seguridad recorda, en el seu article 5.2.c), que les actuacions policials han d'estar regides pels principis de congruència, oportunitat i proporcionalitat en la utilització dels mitjans al seu abast. D'igual manera es recull a l'art. 11.3.c) de la Llei 10/1994, d'11 de juliol, de la policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra.

Durant l'any 2019, s'han dut a terme nombroses mobilitzacions a tot Catalunya, i per tant també a la ciutat de Barcelona i àrea metropolitana, especialment a partir de la publicació de la sentència 459/2019 de 14 d'octubre, que condemna els líders socials i polítics independentistes per haver organitzat la votació de l'1 d'octubre de 2017. En aquest context de protesta, al llarg de l'any, el SAIDAVI ha atès 216 persones que han relatat situacions en què s'ha fet un ús desproporcionat i abusiu de la força per part de les Forces i Cossos de Seguretat.

Entre aquestes situacions, en destaquen les agressions a premsa per part d'agents de policia; l'ús de projectils de cautxú o foam contra persones manifestants; situacions especialment vexatòries, ja sigui per la violència utilitzada o per l'ànim de castigar o d'intimidar, l'ús dels bastons policials de forma antireglamentària o altres males pràctiques com el carrusel o no dur el número d'operatiu policial (NOP) visible.

3.1.1. Vulneració del dret a la llibertat d'informació

El dret a la llibertat d'informació és un dret fonamental inclòs en el dret a la llibertat d'expressió a la Declaració Universal dels Drets Humans de la ONU (art. 19), al Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (art. 19) i al Conveni Europeu de Salvaguarda dels Drets Humans del Consell d'Europa (art. 10). Per la seva banda, la Constitució espanyola el recull específicament (art. 20.1.d) com la llibertat de comunicar o rebre lliurement informació veraç per qualsevol mitjà de difusió.

L'Observació General 34 del Comitè de Drets Humans de la ONU, de 12 de setembre de 2011, relativa a l'art. 19 del Pacte de Drets Civils i Polítics, estableix en el seu apartat 13² que:

“La existencia de medios de prensa y otros medios de comunicación libres y exentos de censura y de trabas es esencial en cualquier sociedad para asegurar la libertad de opinión y expresión y el goce de otros derechos reconocidos por el Pacto. Es una de las piedras angulares de toda sociedad democrática. Uno de los derechos consagrados en el Pacto es el que permite a los medios de comunicación recibir información que les sirva de base para cumplir su cometido. La libre comunicación de información e ideas acerca de las cuestiones públicas y políticas entre los ciudadanos, los candidatos y los representantes elegidos es indispensable.

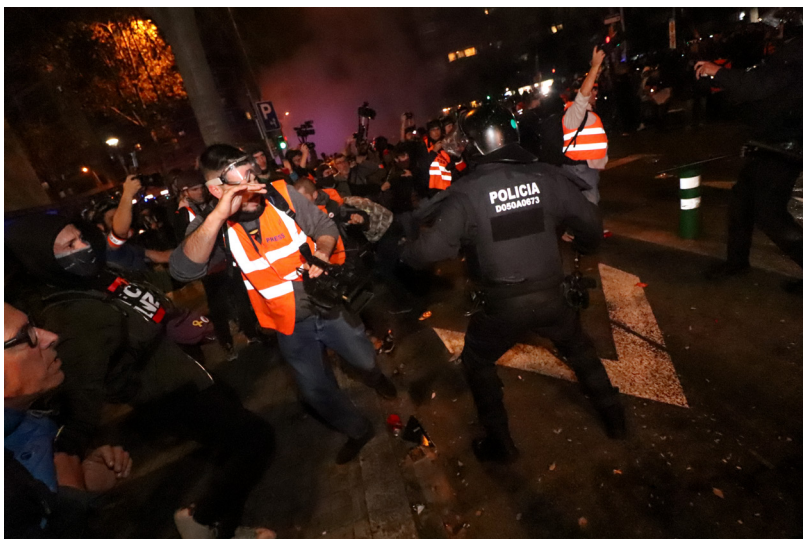
²Comité de Drets Humans. “Observación general n° 34. Artículo 19 Libertad de opinión y libertad de expresión”, CCPR/C/GC/34, de 12 de setembre de 2011. <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPRiCAqhKb7yhsrdB0H1I59790VGGb%2BWPAXiks7ivEzdmLQdosD-nCG8FaQwW3y%2FwBqQ1hhVz2z2lpRr6MpU%2B%2FxEikw9fDbYE4QPdIFW1VIMIVkoM%2B312r7R>

Ello comporta la existencia de una prensa y otros medios de comunicación libres y capaces de comentar cuestiones públicas sin censura ni limitaciones, así como de informar a la opinión pública. El público tiene también el correspondiente derecho a que los medios de comunicación les proporcionen los resultados de su actividad”.

En l'actualitat, en canvi, les vulneracions del dret a la llibertat d'informació existeixen i són especialment preocupants. Una de les formes en què s'ha vulnerat a l'Estat espanyol ha estat mitjançant l'aplicació de la Llei de Seguretat Ciutadana, en vigor des de l'any 2015. Tanmateix, l'ús de la força contra periodistes en el context de manifestacions i concentracions és una altra de les vulneracions que es produeixen. L'any 2019, en aquest sentit, ha estat especialment preocupant. En el marc de les mobilitzacions postsentència, els i les professionals del periodisme van veure com la seva tasca professional es veia amenaçada, o com a mínim molt dificultada. Així, des que van començar les protestes en contra de la sentència del Tribunal Suprem del procés el dia 14 d'octubre de 2019, fins al dia 28 d'octubre de 2019, l'Observatori Crític dels Mitjans Mèdia.cat, impulsat pel Grup de Periodistes Ramon Barnils, va calcular que hi havia hagut, almenys, 71 periodistes que van patir agressions en l'exercici de la seva tasca professional³, i fins i tot un fotoperiodista detingut.



Jordi Borràs



Xavi Hurtado

³ Mèdia.cat. "Recompte d'agressions a periodistes en les protestes contra la sentència". *Mèdia.cat*, 16 d'octubre de 2019.

Durant el mes d'octubre de 2019, des del SAIDAVI es va atendre cinc periodistes agredits en el context de manifestacions, assumint-ne la representació lletrada en dos dels casos. Amb aquests, el servei ja porta la causa de quatre casos de periodistes agredits pels cossos i forces de seguretat mentre exercien la seva tasca professional.

El dia 16 d'octubre de 2019, S.E. es va dirigir a la concentració que tenia lloc davant del Departament d'Interior, concretament a la cantonada del carrer Diputació amb Passeig de Sant Joan, per tal de cobrir-la com a fotoperiodista.

En aquell punt hi havia concentrades un gran nombre de persones, i s'havia col·locat una filera de tanques que separava els manifestants d'un dispositiu de la Brigada Mòbil del cos de Mossos d'Esquadra (BRIMO).

En el moment en què tres furgonetes estaven passant per la part posterior del camió de "Mesquitrans", S.E. i altres periodistes, tots visiblement identificats de premsa, estaven col·locats a prop d'un furgoneta de premsa que hi havia a la vorera de muntanya-Besós de la cantonada de carrer de Diputació amb Passeig de Sant Joan, capturant des d'aquell punt fotografies sobre el que succeïa.

El grup de periodistes va estar uns minuts capturant fotografies, tant de les persones manifestants com dels agents de policia, trobant-se aproximadament a uns deu metres dels agents. En un moment determinat, S.E., després de fotografiar els agents, es va girar novament cap als manifestants (quedant d'esquenes als referits agents) i segons després va sentir un fort impacte a la part interior del bessó esquerre, que li va produir un fort dolor. Un dels agents de la BRIMO, amb plena consciència que es tractava d'una periodista i amb la clara intenció de lesionar-la i evitar que seguís exercint la seva tasca professional, va disparar un projectil de foam a S.E., malgrat que ella es trobava en un lloc on només hi havia periodistes, degudament acreditats com ella, i exercint tots la seva tasca professional.

L'equip del SAIDAVI va presentar querella al Jutjat de guàrdia de Barcelona, havent estat repartida al Jutjat d'Instrucció número 25, que està pendent de resoldre sobre la seva admissió a tràmit

3.1.2 Ús de projectils de cautxú i de foam

Es calcula que, des de la Transició i fins setembre de 2019, les bales de goma utilitzades pels cossos policials a l'Estat espanyol **han causat fins a 23 morts** i almenys **39 ferits greus**⁴. Precisament per la seva alta lesivitat, el 18 de desembre de 2013 es va aprovar pel Ple del Parlament de Catalunya la prohibició de l'ús de les bales de goma o cautxú per part del Cos de Mossos d'Esquadra, en vigor a partir del 30 d'abril de 2014⁵. L'últim cas a Catalunya, abans de les mobilitzacions post-sentència, havia estat el de Roger Español, que va perdre la visió d'un ull a causa d'un impacte d'una bala de goma per part de la Policia Nacional durant la jornada del referèndum de l'1 d'octubre de 2017. En línia

⁴Ter García. "Cronología de las balas de goma: al menos 39 heridos graves y 23 fallecidos". *El Salto*, 16 de octubre de 2018.

⁵Resolució 476/X del Parlament de Catalunya, per la qual s'aproven les conclusions de l'Informe de la Comissió d'Estudi dels Models de Seguretat i Ordre Públic i de l'Ús de Material Antiavalots en Esdeveniments de Masses, de 18 de desembre de 2013.

amb allò manifestat també pel Síndic de Greuges⁶, es lamenta que tenint en compte que qui dirigia i coordinava els dispositius policials era la pròpia Generalitat de Catalunya, no s'aprofités per prohibir l'ús d'aquest tipus de projectils per part de tots els cossos policials actuants.

Al seu torn, a l'informe de la Comissió d'Estudi dels Models de Seguretat i Ordre Públic i de l'Ús de Material Antiavalots en Esdeveniments de Masses aprovat, es va mantenir l'ús dels projectils de foam o escuma viscoelàstica, amb què *"s'intenta immobilitzar una persona que està alterant l'ordre públic"*, establint la diferència amb les funcions de la bales de goma que serien per *"dispersar un gran nombre de persones"*⁷.

Martí Urgell



Des del SAIDAVI es van atendre un total de 53 persones que presentaven lesions per l'impacte d'algun dels dos projectils, algunes d'elles de molta gravetat. De fet, en total a Catalunya quatre persones han perdut la visió d'un ull per l'impacte de projectil, presumptament de bala de goma però en dos dels casos no es pot descartar que fossin de foam. Tres dels casos han estat atesos pel servei, en un dels casos se n'ha assumit la representació lletrada com acusació particular i en un altre s'està realitzant un acompanyament legal del procediment com acusació popular. Així mateix, una persona va ser greument ferida per l'impacte d'un projectil de foam al cap, havent de ser intervinguda d'urgència per impacte craneoencefàlic. Cal tenir present que els projectils de foam són armes de precisió que

⁶ Síndic de Greuges de Catalunya. "Dret de manifestació i paper dels cossos policials en les mobilitzacions posteriors a la Sentència 459/2019. Novembre 2019", 2019. Concretament, va destacar el següent: "(...) resulta inacceptable l'ús d'armament antiavalots greument lesiu i indiscriminat, com ara les pilotes de goma, i també algunes càrregues i persecucions contra persones en actitud no violenta (carrusel). En aquest punt, malgrat la responsabilitat correspon al Ministeri de l'Interior, cal lamentar que la Generalitat no aprofités el seu paper com a directora i coordinadora dels dispositius policials per interdir la utilització de pilotes de goma per part dels antiavalots de tots els cossos."

⁷ Informe de la Comissió d'Estudi dels Models de Seguretat i Ordre Públic i de l'Ús de Material Antiavalots en Esdeveniments de Masses del Parlament de Catalunya de 8 de novembre de 2013.

es disparen a través d'un visor, a diferència de les bales de goma, que són de dispersió i es dirigeixen, suposadament cap a un gruix de persones. Així doncs, s'han detectat males pràctiques en les quals agents dels Mossos d'Esquadra llançaven aquests projectils a l'altura del cap i a poca distància o a periodistes degudament identificats.

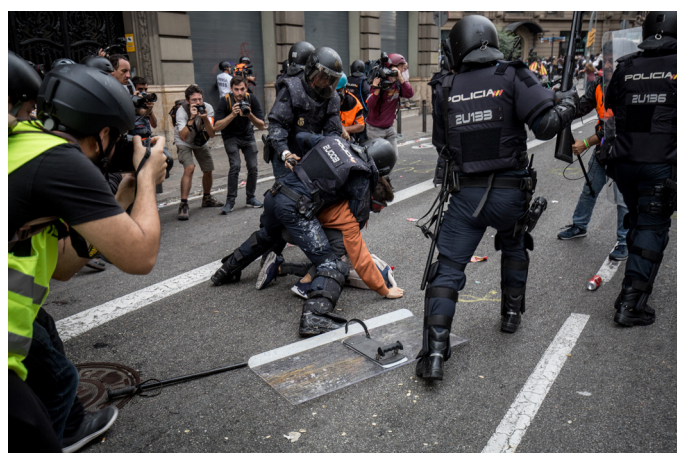


Victor Serri

3.1.3. Situacions d'especial vexació i/o humiliació

En les setmanes de mobilitzacions de protesta per la Sentència del Tribunal Suprem de 14 d'octubre, es van dur a terme nombroses actuacions policials. En algunes d'aquestes actuacions, es va poder constatar que les víctimes havien patit vexacions o humiliacions per part dels agents, amb un ànim específic de castigar o intimidar les persones afectades. Concretament, es va poder identificar aquest tipus de situacions en vuit dels casos atesos que podrien qualificar-se jurídicament com un delicte contra la integritat moral i/o tortura.

Carles Palacio



El dia 18 d'octubre de 2019, T.S es trobava al carrer Provença, entre Passeig de Gràcia i Rambla de Catalunya, amb altres amics seus, aturant-se a una botiga de queviures. Estant davant de la botiga, varis vehicles de la Brigada Mòbil dels Mossos d'Esquadra que passaven per aquella zona van aturar-se i es van dirigir corrent cap a on es trobava T.S i les altres persones. En veure que s'acostaven, T.S es va posar a córrer, rebent un impacte d'una bala de foam a la cama, causant-li un fort dolor i caient a terra. Malgrat tot, un noi el va ajudar a aixecar i a marxar de la zona, on els agents seguien disparant projectils de foam.

A continuació, T.S es va resguardar al Passatge de la Concepció, asseient-se a terra pel dolor de la cama. En aquell moment, un vehicle policial es va aturar, dirigint-se els agents cap on es trobava T.S. ferit. En trobar-lo, un grup de tres o quatre agents van començar a colpejar-lo amb els bastons policials, mentre T.S seguia al terra, demanant-los que s'aturessin. Mentre el colpejaven li feien comentaris intimidatoris i burles. Com a resultat de l'actuació policial, T.S va patir lesions de diferent consideració: un intens hematoma a la cama dreta i una ferida que va requerir punts de sutura com a resultat de l'impacte del projectil de foam, així com contusions a ambdós braços, a la regió lumbar esquerra i a la regió anterior del quàdriceps dret així com erosions als genolls i mans. Així mateix, la situació viscuda li va provocar molta por i angonya, un fort sentiment d'humiliació i indefensió, causant-li la corresponent afectació psicològica de base traumàtica.

3.1.4. Ús dels bastons policials

Segons la Instrucció 16/2013, de 5 de setembre, sobre la utilització d'armes i eines d'ús policial, el bastó policial és una eina que té per finalitat la defensa personal (guardar distància de seguretat, aturar cops, autoprotecció) i que també pot facilitar, per la seva rigidesa, l'aplicació de tècniques de reducció física, realitzar una reducció, premsa o luxació, actuacions tècniques molt concretes. No obstant això, l'any 2008 es va afegir l'ús en "actuacions relatives al restabliment de l'ordre públic", sense incloure més precisions⁸.

L'esmentada instrucció disposa que la utilització de la defensa policial "ha de limitar-se a un o dos cops, curts i secs" i "amb la defensa en paral·lel al terra i en parts muscularment protegides del tren inferior del cos", i "en cap cas s'ha de fer servir de dalt a baix ni sobre zones vitals del cos humà, com ara el cap".

Al llarg de l'any, al SAIDAVI es van registrar 18 casos de lesions al cap per utilització del bastó policial per part d'agents de la Policia Nacional i Mossos d'Esquadra, la totalitat de les quals en les atencions realitzades després del 14 d'octubre de 2019. Aquest fet és un indicador clar que cap dels dos cossos policials està realitzant un ús adequat del bastó policial. Així mateix, en algunes ocasions es va identificar un ús del bastó policial reiterat contra persones que o bé eren al terra o no suposaven cap perill per als agents (persones refugiades dins un portal, per exemple).

⁸ Per aprofundir sobre l'evolució i els canvis en la normativa policial: <http://defenderaquiendefiende.org/wp-content/uploads/2017/08/DretProtesta.pdf>

3.1.5. Altres males pràctiques policials identificades

Durant les protestes d'octubre i novembre de 2019, també es van identificar altres males pràctiques policials. Concretament, malgrat l'obligatorietat de dur visible el NOP, durant les mobilitzacions del mes d'octubre es va detectar que hi havia agents del Cos de Mossos d'Esquadra que el duïen ocult sota armilles de protecció, especialment els que feien ús de les llançadores de foam⁹.



IRÍDIA

⁹ Som Defensores. "Les observadores ens fan arribar aquesta foto de la policia sense el Número Operatiu Policial visible (NOP) i amb pistoles de foam a Mallorca amb Pau Claris. #SomDefensores #VagaGeneral180", 18 d'octubre de 2019, 9:23 p.m.

Així mateix, per a la dispersió de manifestants es va utilitzar almenys en tres ocasions la tècnica anomenada *carrusel*, és a dir, conduir la furgoneta policial a gran velocitat com a mètode de dispersió de les persones concentrades. Aquesta tècnica és altament perillosa, com demostra el fet que es va atropellar un noi a Tarragona el 16 d'octubre. Les altres dues ocasions van ocórrer a la Via Laietana el 18 d'octubre i el 26 d'octubre a la Rambla de Catalunya de Barcelona, posant en risc la integritat física de les persones que es trobaven en aquella zona.

L'ús d'aquesta tècnica és altament perillosa i, per tant, no proporcionada a l'objectiu que es vol aconseguir. Motiu pel qual, de fet, el propi Conseller d'Interior, Hble. Miquel Buch, havia manifestat en declaracions a premsa anteriors que aquesta pràctica "s'havia d'eliminar"¹⁰.

3.2. ESPAI PÚBLIC

Durant l'any 2019, catorze persones s'han dirigit al servei requerint assessorament i/o assistència davant de situacions de violència institucional comeses a l'espai públic.

Tal com ja es va destacar a l'informe SAIDAVI de 2018, de les situacions relatades per les persones ateses, resulten especialment preocupants aquelles situacions que tenen a veure **amb actuacions dutes a terme per part del personal d'empreses de seguretat privada que exerceixen funcions de vigilància en establiments o espais públics.**

El 3 de desembre de 2019 l'A.T., al baixar del metro a la parada de metro Tarragona va trobar-se amb diversos revisors que estaven realitzant un control de bitllets. Després de mantenir una discussió amb els revisors per no portar bitllet ni documentació, el Sr. A.T. va ser reduït al terra per part dels revisors. Minuts més tard, els revisors van aixecar del terra al Sr. A.T. i aquest es va quedar de peu, recolzat a una paret, mentre esperaven a que arribessin els agents del Cos de Mossos d'Esquadra per identificar-lo. En aquest moment, mentre el Sr. A.T. es trobava de peu, emmanillat, recolzat a la paret, i mantenint una actitud absolutament tranquil·la, van arribar dos agents de seguretat privada que no havien intervingut prèviament en la reducció del Sr. A.T. i de forma totalment injustificada i arbitrària, un d'ells va agafar al Sr. A.T. pel cap i el va empotrar contra la paret i seguidament l'altre li va donar una forta puntada de peu al genoll, fent-lo caure novament a terra.

Amb l'aprovació de la Llei 5/2014, de 4 d'abril, de Seguretat Privada, així com amb la posterior reforma del Codi Penal i la Llei Seguretat Ciutadana de 2015, es van augmentar les competències del personal de seguretat privada, dotant-los de facultats pròpies dels Cossos i Forces de Seguretat de l'Estat, com les d'identificació, detenció i registre de persones, entre d'altres.

De les situacions ateses pel servei s'ha pogut detectar una manca de formació i preparació suficient per part del personal de seguretat privada, donant lloc en moltes ocasions a situacions d'ús arbitrari i

¹⁰ La Vanguardia: El Govern admite un error de comunicación y asegura que los Mossos sólo usarán gas pimienta en caso "excepcional". La Vanguardia, 23 de setembre de 2019.

desproporcionat de la força. Així mateix, i com ja apuntàvem l'any anterior, no existeixen mecanismes legals i mitjans efectius i transparents per controlar els possibles incompliments i vulneracions de drets de la ciutadania de manera efectiva.

3.3. COMISSARIA

Durant l'any 2019, ha tingut lloc la vista oral d'un dels casos més greus que s'han representat des del servei en matèria de violència institucional a comissaria, que es narra a continuació.

El 30 de juny de 2016, cap a dos quarts de sis del matí, un home de trenta-sis anys tornava a casa en bicicleta per la Rambla de Barcelona, a pocs metres de la Unitat Territorial de la Guàrdia Urbana del Districte de Ciutat Vella. A aquesta alçada, un conductor de cotxe es va enfadar amb ell i van tenir una discussió forta i un forcejament. La persona amb la qual va discutir va resultar ser un agent de la Guàrdia Urbana de Barcelona fora de servei, que es disposava a entrar a treballar. Amb l'ajuda d'altres agents uniformats el van traslladar a la comissaria i el van deixar a la sala d'espera mentre en tramitaven la detenció. Al cap d'uns minuts, l'agent va acudir a la sala d'espera i va començar a cridar i a colpejar l'home de manera repetida, trobant-se la persona totalment indefensa.

En aquest cas, que està pendent de sentència, ha esdevingut una prova essencial el fet que la persona afectada, amb por pel que pogués succeir dins la comissaria mentre era a la sala d'espera, connectés el micròfon del telèfon, enregistrant l'àudio de la situació viscuda. Cal tenir en compte que en ocórrer els fets en un recinte tancat, les gravacions en vídeo o àudio són una prova essencial, atès que no acostuma a haver-hi testimonis més enllà dels propis agents de policia involucrats en els fets. Això no obstant, una de les principals dificultats en aquest cas ha estat que les imatges de l'interior de la Comissaria no van ser conservades. No custodiar les imatges quan fets d'aquest tipus ocorren dins d'un recinte policial considerem que és una mala praxi perquè dificulta la investigació dels mateixos, afectant tant els drets de les persones afectades com els dels agents intervinents.

En aquest sentit, malgrat que es va informar la Divisió d'Afers Interns i Deontologia de la Guàrdia Urbana amb celeritat i que aquesta va sol·licitar les imatges de la comissaria, finalment aquestes no van ser aportades al procediment perquè es van eliminar en el període de 30 dies que n'és obligatòria la conservació. Caldria estudiar allargar el temps de conservació de les imatges dels recintes policials de forma genèrica, i donar instruccions clares que cal custodiar les imatges durant un període molt més ampli en cas d'incidents ocorreguts dins el recinte policial.

3.4. CIE

Els Centres d'Internament d'Estrangers (CIE) són espais de privació de llibertat en els quals, sota autorització judicial, s'interna a persones que tenen vigent una ordre d'expulsió, fins a un màxim de 60 dies. La mesura d'internament és fortament criticada des de la seva aparició l'any 1985 a l'ordenament jurídic espanyol, per tractar-se d'una privació de llibertat en el marc d'un procediment administratiu. Això no obstant, es pretén justificar com una mesura cautelar per fer efectiva la deportació d'una persona al seu país d'origen.

Cal recordar que un dels principis rectors del dret administratiu és la proporcionalitat, establint-se a l'article 29.1 de la Llei 40/2015, de 1 d'octubre, del Règim jurídic del Sector Públic que *“las sanciones administrativas, sean o no de naturaleza pecuniaria, en ningún caso podrán implicar, directa o subsidiariamente, privación de libertad”*. Així doncs, la pròpia existència d'aquesta mesura suposa per si mateixa una greu anomalia del sistema que porta aparellada la vulneració de drets de les persones que es troben en situació administrativa irregular. **Els CIE es constitueixen com un engranatge més de coacció i control cap a les persones estrangeres que componen les polítiques en matèria d'estrangeria.**



Sònia Calvó

Tal i com ja havíem fet en anys anteriors, i com fan multitud d'entitats de defensa de drets humans, ens veiem en l'obligació de seguir denunciant la reiterada vulneració de drets de les persones internes, així com la forta opacitat que envolta els CIEs en general, i en especial, la manca de col·laboració per part de l'Administració en relació a les situacions de violència policial que s'hi poden produir. En aquest sentit, durant l'any 2019 s'ha tingut coneixement de 7 persones afectades per violència institucional dins el CIE, i s'han interposat 3 denúncies, havent-ne assumit la representació de totes elles per part del Servei.

3.4.1. Dificultats en la investigació judicial de situacions de violència institucional al CIE de Barcelona

Una de les grans dificultats en la denúncia i investigació de les agressions que es produeixen en els CIEs, és que les víctimes i els testimonis d'aquestes agressions són expulsades escassos dies després dels fets. Això suposa que en el moment d'interposar la denúncia, en moltes ocasions, l'Administració ja està ultimant les gestions per l'expulsió de la persona agredida o, en el pitjor dels casos, ja n'ha executat la seva expulsió impossibilitant fins i tot l'inici del procediment penal per investigar els fets.



Captura eldiario.es

La celeritat amb què actua l'Administració per expulsar la persona en qüestió contrasta amb el ritme judicial dels procediments penals per investigar fets tan greus com tortura o altres tractes o penes cruels, inhumanes o degradants. No hi ha cap canal específic per vehicular aquestes denúncies amb celeritat, pel que quan es reparteix l'assumpte al Jutjat corresponent i aquest acorda (o no) la incoació dels fets, poden haver passat setmanes.

Precisament per aquest motiu, des del Servei s'actua amb la màxima celeritat quan es té coneixement d'un cas d'aquestes característiques, i se sol·liciten mesures cautelars urgents. Concretament, se sol·licita que s'acordi la suspensió de l'expulsió de la víctima, almenys fins que se li hagi pogut prendre la corresponent declaració com a prova constituïda, entre altres qüestions.

Malgrat aquesta petició, en la majoria dels casos, els Jutjats són contraris a adoptar aquest tipus de mesures, i la investigació dels fets, si s'inicia, s'acaba realitzant sense un element tant essencial com és la declaració de la víctima i dels testimonis. Al ser normalment l'única prova de càrrec contra els agents, l'arxiu del procediment és habitual, restant aquest tipus de conductes en la impunitat.

Això no obstant, en ocasions els Jutjats acorden les mesures cautelars sol·licitades, prioritzant la investigació d'un presumpte delictes comès pels funcionaris per sobre d'una situació merament administrativa de la persona afectada. Destaquem, doncs, un cas en què un Jutjat d'Instrucció de Barcelona, sí que va actuar de forma immediata i eficaç impedint l'expulsió de la víctima i dels testimonis per tal d'investigar de forma exhaustiva els fets.

El dia 4 de desembre de 2019, sobre les 13:30 hores, el Sr. A.M. es trobava a la seva cel·la del CIE de Barcelona, descansant i escoltant música amb el seu altaveu, quan diversos agents del Cos Nacional de la Policia li van requisar l'altaveu, indicant-li que podria recuperar-lo a partir de les 16.30 hores d'aquest mateix dia, finalitzada l'hora de descans.

Això no obstant, a les 16:30 hores, quan el Sr. A.M. va anar a recuperar el seu altaveu, seguint les indicacions rebudes, els agents injustificadament li van negar la devolució, informant-lo que aquest quedava requisat indefinidament. Davant aquesta actuació arbitrària, el Sr. A.M. va comunicar als agents que procediria a interposar una queixa al Director del CIE. Tanmateix, mentre baixava les escales des de la planta de les habitacions, per anar a interposar-la, un dels agents del Cos Nacional de la Policia el va empènyer per darrere, fent-lo caure per les escales. El Sr. A.M. va quedar estès a terra i estava intentant incorporar-se, quan el mateix agent va agafar-lo i el va arrossegar graons avall fins a la planta baixa, mentre li proferia insults racistes i li recriminava la seva intenció de presentar una queixa.

Com a conseqüència d'aquests fets, el Sr. A.M. no només va patir lesions físiques, sinó que els fets soferts van generar-li una forta sensació de por i humiliació, que unides a l'estrès que ja estava patint a causa de l'internament i possible deportació del territori espanyol, li van generar un quadre greu d'angoixa que el van portar a un intent de suïcidi aquella mateixa nit del dia 4 al 5 de desembre.

Davant l'intent de suïcidi, es va tancar el Sr. A.M. en una cel·la d'aïllament, en la qual va romandre un total de 9 dies. Malgrat que el Sr. A.M. presentava un estat de salut emocional molt delicat, no va ser fins el dia 13 de desembre (9 dies després), que va ser traslladat a un Hospital, perquè fos visitat per un especialista en psiquiatria, romanent fins a aquella data tancat en aïllament.

Durant aquest període d'aïllament, IRÍDIA va tenir coneixement d'aquests fets, a través de la Fundació Migra studium. Immediatament, es va procedir a visitar el Sr. A.M. i es van denunciar els fets als Jutjats, sol·licitant com a principal mesura cautelar, la suspensió del procediment d'expulsió del Sr. A.M. i dels dos interns que havien estat testimonis presencials dels fets. Afortunadament, en aquest cas, el Jutjat d'Instrucció núm. 6 que es trobava de guàrdia, sí que va actuar de forma immediata i eficaç, i va acordar la suspensió de l'expulsió dels Sr. A.M. i dels dos testimonis per garantir-ne la investigació. En aquell mateix moment, per part de l'Administració estatal ja s'estava procedint a l'expulsió del país d'aquests interns, sense que ni tan sols s'hagués intentat prendre'ls declaració.

Entenem que per davant de qualsevol regulació relativa a la permanència de persones en situació administrativa irregular, l'Estat ha de vetllar per la protecció dels drets d'aquestes persones quan es trobin en el seu territori. Molt especialment respecte aquelles persones que estan privades de llibertat i es troben sota la seva custòdia.

3.4.2. Intents de suïcidi i protocols d'actuació

La privació de llibertat d'una persona, necessàriament, afecta el seu estat psicològic i la salut emocional d'aquesta. Aquest fet es veu especialment agreujat quan aquesta persona està essent objecte d'un procediment d'expulsió d'un territori, en contra de la seva voluntat. Si a aquestes circumstàncies tan complexes, li sumem que les persones internes veuen com impunement es produeixen vulneracions dels seus drets per part de l'Administració i agents que custodien el CIE i han de vetllar per la seva salut i integritat, el resultat pot generar importants crisis psicològiques. Aquesta realitat ja ha provocat l'existència d'episodis d'intent de suïcidi dins del CIE de Barcelona.

Davant d'això, l'Administració, a més d'evitar que aquestes circumstàncies es puguin arribar a produir, hauria de vetllar per què les persones que han viscut aquestes situacions rebin l'atenció i el tractament adequat. Per tal de verificar-ho, des d'IRÍDIA s'ha demanat que s'entregui còpia dels protocols d'actuació del CIE davant d'un intent de suïcidi. Això no obstant, l'Administració s'excusa en què els documents no són públics i es nega a explicar quins són aquests protocols.

Si les entitats de drets humans, i la ciutadania en general, no pot conèixer el contingut concret d'aquest tipus de protocols, tampoc pot fiscalitzar si són adequats ni tampoc si es compleixen. Tanmateix, i tenint en compte l'experiència del cas del Sr. A.M (exposat al punt anterior), que va passar 9 dies en aïllament després del seu intent de suïcidi, sí que podem afirmar amb absoluta rotunditat, que les mesures adoptades en aquest cas no garanteixen la salut i el benestar de les persones internes. De fet, la situació d'aïllament pot agreujar la situació perquè produeix afectacions psicològiques en sí mateixa.

3.5. PRESONS

Les presons, com a llocs de privació de llibertat, són espais on cal posar especial atenció de cara a la protecció dels drets fonamentals. Durant l'any 2019, des del SAIDAVI s'ha portat la representació de 9 casos (3 d'ells, assumits aquest any) que han tingut lloc en centres penitenciaris, ja sigui per situacions de tortura o altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants o bé casos de mort a la presó. En aquest sentit, un dels elements que cal destacar és **la forta opacitat que envolta les presons**, així com, en moltes ocasions, la manca de col·laboració per part de l'administració, que dificulta la interposició de denúncies per a la tramitació del corresponent procediment penal i que aquest resulti ser un procés de veritat, justícia i reparació del dany causat.



Brais G. Rouco

3.5.1. Casos de tortura o altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants

Durant l'any 2019 han arribat al Servei 3 situacions de tortura o altres tractes cruels, inhumans o degradants a persones privades de llibertat per part de funcionaris de seguretat, tots corresponents al Centre Penitenciari **Brians 2**. En els tres casos s'ha interposat denúncia i s'ha iniciat el corresponent procediment judicial.

En els tres casos s'evidencien pautes d'actuació similars: davant d'una situació de conflicte, ja sigui real o percebuda per part del funcionari, l'autoritat dirigeix la persona interna a la sala d'escorcolls, espai caracteritzat fins ara per la **manca de càmeres de videovigilància**, on es produeix l'agressió.

Cal tenir present que en els tres casos els interns han estat sancionats a la presó pels mateixos fets que s'han denunciat posteriorment davant els Jutjats. És a dir, els interns pateixen una **doblet victimització**: pels maltractaments i les vexacions viscudes en un primer terme, i la posterior sanció penitenciària, que en tots els casos ha suposat una sanció d'aïllament al DERT.

A la tornada d'un permís penitenciari, en C.B., intern al CP de Brians 2, va accedir al mòdul d'ingressos. Com que es trobava en situació d'embriaguesa se li va practicar un test d'alcoholèmia, el qual va sortir positiu. A continuació se'l va traslladar a la sala d'escorcolls, on van entrar un total de 6 funcionaris. Abans que passés res, un dels funcionaris va dir a en C.B.: "Tu aniràs al DERT (Departament Especial de Règim Tancat)". En C.B. va contestar que no entenia perquè havia d'anar al DERT i es va iniciar una discussió verbal amb el funcionari.

En un moment donat, un dels funcionaris va llançar una bitlleta a la cara d'en C.B. i, seguidament, els 5 funcionaris es van abalancar sobre l'intern i van començar a colpejar-lo. L'intern va empènyer un dels funcionaris que tenia davant. En aquell moment, un altre funcionari li va donar un cop de puny a la boca i en C.B. va caure a terra, moment en el qual els funcionaris van començar a donar-li puntades de peu per tot el cos. A continuació, el van emmanillar de peus i mans i el van aixecar de terra de manera violenta.

*Més tard li van practicar una **contenció mecànica**. El metge que el va atendre li va injectar repetidament diferents substàncies sense comunicar-li de què es tractaven. Els funcionaris van procedir a lligar l'intern i, estant lligat, li van retorçar els canells i els genolls. Els funcionaris li van treure la roba i, mentre en C.B. estava desvestit, li van tallar la roba, la van llançar a terra i li van tirar un cubell d'aigua a sobre. L'equip del SAIDAVI va presentar una denúncia al Jutjat de Guàrdia de Martorell, que es va repartir al Jutjat d'Instrucció núm. 5 de Martorell.*



Sònia Calvó

A partir d'aquests casos, i l'experiència acumulada del servei, se'n poden extreure els següents elements de preocupació:

1) En cap dels casos, l'administració penitenciària ha investigat els fets ocorreguts per **iniciativa pròpia**, per depurar responsabilitats, limitant-se a aportar la documentació requerida pel Jutjat un cop la denúncia estava interposada. Desconeixem si s'han arribat a obrir informacions reservades però en cap dels casos s'ha informat de les mateixes a la justícia de manera proactiva.

2) Hem detectat una manca d'investigacions exhaustives i efectives per part dels Jutjats d'instrucció en aquest casos. Gran part de les denúncies, o bé s'arxiven sense practicar diligències d'instrucció essencials, o es tramiten per la via de delictes lleus, malgrat que els fets poden ser constitutius de delictes de tortura o contra la integritat moral.

Amnistia Internacional i nombroses entitats de drets humans portem anys alertant que s'observa *“la repetició d'una constant segons la qual els Jutges d'instrucció afavoreixen els testimonis policials enfront els de les presumptes víctimes de maltractaments i altres testimonis, i això malgrat de l'existència d'altres proves contradictòries”*¹¹.

¹¹ España: sal en la herida. La impunidad efectiva de agentes de policía en casos de tortura y otros malos tratos, 2007. Índex AI: EUR 41/006/2007, pàg. 41.

3) Un aspecte important a tenir en compte és que els interns es veuen obligats a complir les sancions imposades sense que hi hagi mecanismes efectius de defensa davant una sanció que afecta drets fonamentals com és la d'aïllament. És important destacar que aquestes sancions no es notifiquen als advocats/es dels interns/es perquè no hi ha un sistema de designació permanent durant l'execució de la condemna. Així mateix, els Jutjats de Vigilància Penitenciària en la major part de recursos contra sancions no admeten proves fonamentals com testimonis o imatges que puguin refutar les acusacions. Les sancions, a més, es compleixen amb caràcter anterior a la tramitació del recurs contra la mateixa.

Aquesta **manca de mecanismes adequats per denunciar situacions de violència institucional** i la por a les represàlies que puguin sorgir-ne són, en moltes ocasions, les raons per les quals les persones preses no volen denunciar fets que poden constituir un delictes.

3.5.2. Aïllament i morts sota custòdia

Existeixen **evidències que l'aïllament de les persones preses de la societat genera una afectació psicològica en aquestes i que en cas de tractar-se d'un tancament prolongat en el temps, pot tenir un efecte profundament desocialitzador, un fenomen que es denomina presonització**. Aquesta situació encara suposa una major afectació a nivell psicològic i incrementa el risc autolític i de suïcidi. En aquest sentit, els casos de morts a la presó que s'han tractat al Servei han ocorregut, concretament, als Departaments Especials de Règim Tancat (DERT) de les presons catalanes. Departaments on les persones privades de llibertat estan en unes condicions de major aïllament, i que constitueixen, per tant, una "presó dins de la presó".

Durant l'any 2019 no ha arribat al Servei cap cas de mort sota custòdia ocorregut als DERT de les presons catalanes. Això no obstant, des del Servei s'ha prosseguit amb la tramitació judicial dels casos de mort en situació d'aïllament que s'havien iniciat durant els anys anteriors i, per tant, continuen vigents totes les vulneracions detectades en aquest tipus de supòsits, que poden consultar-se a l'Informe sobre violència institucional d'IRÍDIA de l'any 2018¹².

En aquest sentit, des del Servei es considera que malgrat els canvis en la normativa del règim d'aïllament, els mecanismes de prevenció i reacció continuen essent insuficients. Al torn que quan es produeix una mort sota custòdia, la manca d'una investigació efectiva genera un gran impacte en els familiars. Motiu pel qual la revisió dels protocols d'informació als familiars, i la investigació dels fets succeïts tant de forma interna com judicial ha d'ésser especialment exhaustiva.

¹² Informe sobre violència institucional 2018. IRÍDIA. Es pot consultar a https://IRIDIA.cat/wp-content/uploads/2019/07/Informe_SAIDAVI-Digital-1.pdf

IV. ÀMBIT PSICOSOCIAL

4.1. PERSPECTIVA I ACOMPANYAMENT PSICOSOCIAL

La perspectiva psicosocial ens permet abordar les causes, desenvolupament i impactes que les violacions dels drets humans generen a nivell personal, familiar, comunitari i social. Així doncs, el malestar psicològic no resta individualitzat, sinó que respon a un context polític social que actua com a estressor.

L'acompanyament psicosocial forma part de l'abordatge integral dels casos que arriben al SAIDAVI. La violència institucional té una naturalesa especial com a forma de violència, atès que té un impacte en les creences bàsiques de la persona, generant una situació de confusió, inseguretat i indefensió per la situació viscuda.

A aquest element, cal afegir el no reconeixement institucional i públic que té aquest tipus de violència, en la majoria de casos. Aquest fet té un impacte a nivell psicològic evident i important que és imprescindible que es vegi reflectit en la denúncia de la violència institucional.

L'Equip psicosocial d'IRÍDIA té com a objectiu principal l'acompanyament psicosocial, **posant la persona al centre del procediment, abordant els impactes de la violència i ajudant a construir una narrativa dels fets empoderada i no revictimitzant**. Tot i així, el procés judicial, que té un clar objectiu de reparació i reconeixement de la violència, també pot generar una situació d'indefensió i revictimització.

4.2. ÀMBITS D'ACTUACIÓ PSICOSOCIAL I XIFRES D'ATENCIÓ DEL 2019

L'equip psicosocial d'IRÍDIA realitza les següents actuacions psicosocials:

- **Acompanyament individual:** Sessions d'acompanyament psicosocial individual. Es plantegen 10 sessions d'acompanyament individual de freqüència setmanal o quinzenal. Les sessions s'inicien un cop la persona realitza la primera visita psicojurídica. També és possible que la persona faci la demanda més endavant. El número de sessions i el moment d'inici s'adapta a les necessitats de la persona. Un cop realitzat aquest acompanyament més seguit, es realitza seguiment del cas per evitar rebrot de simptomatologia en moments concrets, sobretot referents al procés judicial. Aquest 2019 s'han realitzat **115 sessions** d'acompanyament psicosocial individual, 35 en casos d'assessorament i seguiment i 80 en casos de litigis estratègics.
- **Acompanyament grupal:** Sessions d'acompanyament psicosocial grupal. Aquest espai es valora segons necessitats, en casos on hi hagi un element comú que permeti crear el grup i que les necessitats detectades es puguin veure cobertes en l'espai terapèutic grupal. Aquest 2019, s'han realitzat **4 sessions** d'acompanyament d'un mateix grup. L'espai terapèutic té duració de 2 hores i està format per 7 persones i una psicòloga de l'equip.
- **Acompanyament segons requeriment judicial:** Els acompanyaments segons requeriment judicial, tenen l'objectiu d'evitar la revictimització de la persona durant el procés

judicial. Els diferents requeriments judicials (declaracions, visites al metge forense, judicis, etc.) durant el procés, augmenten el nivell de tensió i suposen un moment on es reviu la situació viscuda. És per això que reforcem el seguiment i realitzem acompanyament presencial si és necessari. Durant el 2019, hem realitzat **10 acompanyaments** a aquest tipus de tràmits processals

- **Informes de valoració psicosocial:** Per tal de provar els impactes psicosocials fruit de l'agressió rebuda, l'equip realitza informes de valoració psicosocial on hi consta la simptomatologia present i l'acompanyament que s'està realitzant. Per mesurar la simptomatologia de manera objectiva s'utilitzen instruments d'avaluació adequats al tipus de simptomatologia. Aquests informes són aportats al procediment judicial corresponent. Aquest 2019, s'han realitzat **7 informes** de valoració psicosocial.

4.3. AFECTACIONS PSICOSOCIALS PRINCIPALS



Bru Agulló

Les agressions dutes a terme per funcionaris públics generen simptomatologia ansiosa i depressiva, dificultats per dormir i menjar, tristesa, por, estats d'hiperalerta, reviviscència i rumiacions entorn a l'agressió patida, irritabilitat, fatiga, profunds sentiments d'injustícia, sentiments de culpabilitat, canvis en les creences sobre el món i conductes evitatives (no voler sortir al carrer, evitar manifestacions, no acostar-se al lloc on va succeir l'agressió) que poden arribar a ser molt limitants i condicionar la quotidianitat de la persona afectada. A continuació, esmentem especificitats en les afectacions segons problemàtiques concretes observades durant el 2019:

- **Afectacions per pèrdua d'òrgan principal:** La pèrdua de la visió o del globus ocular genera processos de dol pel sentit i òrgan perdut. L'adaptació a la nova realitat on la visió s'ha vist reduïda, implica temps i sovint altibaixos emocionals així com sentiments de ràbia, culpa i d'injustícia. L'impacte i lesió a la cara, la qual està estretament lligada a la identitat pròpia, genera afectacions a l'autoestima i emocions d'inseguretat en contextos socials on la persona afectada creu que la seva imatge pot ser desagradable o motiu de comentaris i mirades. Així mateix, la localització a un lloc permanentment visible fa que l'agressió patida sigui encara més difícil d'oblidar generant el sentiment d'haver quedat marcat pels agressors.
- **Context protesta post-sentència:** Durant les protestes de l'octubre la violència dels cossos policials va ser utilitzada com una eina contra els individus i el teixit comunitari i la presó arbitrària va esdevenir una eina de control social basada en la por. Les persones agredides durant les protestes presenten en molts casos quadres d'estrès agut, sentiments de vexació i humiliació així com un profund temor a ser identificat i detingut. La presència de cossos policials genera estats d'hiperalerta i pensaments d'estar vigilat i perseguit.

V. BONES PRÀCTIQUES

En aquest apartat es volen destacar algunes bones pràctiques dutes a terme per les administracions competents que s'han acordat o aprovat durant l'any 2019, o principis de l'any 2020. Algunes d'aquestes havien estat llargament reivindicades per entitats de drets humans com IRÍDIA, Amnistia Internacional, l'Observatori del Sistema Penal i dels Drets Humans, Novact, Defender a Quien Defiende o institucions públiques com el Síndic de Greuges. Es considera essencial que l'Administració, sigui quina sigui, assumeixi que la protecció i garantia dels drets humans és una tasca que requereix una constant revisió dels propis mecanismes i una depuració de responsabilitats en cas de vulneracions. Així com que la tasca de fiscalització duta a terme pels organismes interns i externs resulta també essencial. Resten encara moltes qüestions a millorar, però es destaquen com a positives les següents iniciatives:

- **Canvi en la identificació dels agents antiavalots del Cos de Mossos d'Esquadra (BRIMO i ARRO):**

El 12 de novembre de 2019, el Parlament de Catalunya va aprovar una resolució instant el Govern de la Generalitat a canviar la tipografia del número NOP i a incloure'l a la part davantera i al casc, mantenint-lo també a la part posterior de l'uniforme. Aquesta mesura permetrà individualitzar els autors de conductes irregulars amb molta més facilitat i, per tant, depurar responsabilitats. Al seu torn, té un efecte preventiu, atès que envia un missatge de **tolerància zero** davant de conductes com les que s'han exposat al llarg de l'informe.



Xavi Hurtado

Amb posterioritat, el Departament d'Interior es va comprometre a complir amb la mesura aprovada pel Parlament, iniciant els tràmits burocràtics per poder canviar els elements necessaris dels corresponents uniformes.

La resolució aprovada al Parlament és fruit del treball de les entitats de drets humans de Catalunya i altres actors socials i polítics. De fet, des d'IRÍDIA i Amnistia Internacional, amb el suport de 21 entitats i col·lectius de defensa dels drets humans, es va presentar una proposta de resolució al Parlament de Catalunya amb el següent contingut¹³:

- Revisar la normativa d'identificació dels agents policials amb funcions d'ordre públic en el termini de 6 mesos, perquè sigui obligatòria per tots els agents policials que desenvolupin aquestes funcions; i que s'estableixi una nova tipologia d'identificació que sigui visible per davant i per darrere, inclòs el casc, des d'una distància de seguretat i amb un codi curt i fàcil de recordar.

- Fins que no s'aprovi una nova regulació, la Direcció General de Policia ha de garantir que totes les unitats de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra que desenvolupin funcions d'ordre públic compleixen amb la Instrucció 6/2013, de 14 de març, sobre l'establiment del número operatiu policial a l'Àrea de la Brigada Mòbil, i portin sempre visible el número d'operatiu policial (NOP) a la part posterior superior de l'uniforme, independentment de les peces de protecció.

- **Auditoria de l'actuació del Cos de Mossos d'Esquadra en la gestió de l'ordre públic de les protestes per la Sentència del Tribunal Suprem de 14 d'octubre de 2019**

En l'actualitat no s'ha fet públic el contingut de l'auditoria, pel que no es pot valorar l'abast de fiscalització, l'enfoc ni tampoc les propostes o recomanacions que pugui contenir. Això no obstant, es considera positiu que davant d'una gestió de l'ordre públic clarament qüestionable, el propi Cos de Mossos d'Esquadra dugui a terme una avaluació i auditoria interna. Esperem que aquesta es faci pública i serveixi per implementar millores, per tal que vulneracions com les ocorregudes no tornin a succeir.

- **Introducció de taules de treball d'entitats de drets humans amb agents del Cos de Mossos d'Esquadra**

Per dur a terme la tasca de defensa dels drets humans, resulta imprescindible tenir canals de comunicació amb els responsables polítics i tècnics dels diferents departaments, especialment amb el Departament d'Interior. És per això que es contenia com a recomanació a l'informe SAIDAVI de l'any 2018. Durant 2019 s'ha celebrat una taula de treball entre Amnistia Internacional, Sos Racisme i IRÍDIA amb el Director General de la Policia, i comandaments de la Brigada Mòbil, de Comunicació i de Relacions Institucionals, entre altres. El resultat d'aquesta taula de treball va ser molt positiva i considerem important que aquest espai de treball es mantingui per a 2020 de manera semestral. Així mateix, els canals de comunicació entre Interior, responsables de Mossos i la nostra entitat són constants i fluides.

¹³ IRÍDIA, Centre per la Defensa dels drets Humans. "COMUNICAT: Per la reforma de la normativa d'identificacions policials dels agents en funcions d'ordre públic". IRÍDIA, 12 de novembre de 2019. <https://IRIDIA.cat/comunicat-per-la-reforma-de-la-normativa-didentificacions-policials-dels-agents-en-funcions-dordre-public/>

- **Càmeres en les sales de contenció dels Centres Penitenciaris**

El febrer de 2020, la conselleria de Justícia va anunciar la posada en marxa d'un pla de millora del sistema de càmeres de videovigilància als Centres Penitenciaris, que considerem un gran avanç en matèria de protecció de drets humans. Es garantirà l'enregistrament de la imatge i el so de l'activitat a totes les cel·les d'aïllament provisional, les cel·les de contenció i les zones d'escorcoll. La Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima instal·larà els nous dispositius progressivament en dos anys. Un dels elements més importants és la decisió que les imatges siguin conservades durant un període de 6 mesos des de l'enregistrament.

- **Investigació efectiva de la violència policial al CIE**

Es destaca com a bona pràctica el fet que davant d'una denúncia amb indicis clars de violència institucional ocorreguda al Centre d'Internament d'Estrangers de Barcelona, el Jutjat de Guàrdia d'Incidències actués de forma immediata per tal de garantir que la investigació dels fets fos efectiva, suspent la deportació de la víctima i els principals testimonis dels fets. Aquesta resolució, que posa per davant la prohibició de la tortura i els tractes inhumans i degradants, per sobre d'una qüestió administrativa, és una bona pràctica que s'hauria de normalitzar.



Sònia Calvó

- **Generació de canals de comunicació estables i efectius amb la Direcció del CIE de Barcelona per tal d'identificar i investigar els casos de violència institucional**

A finals de l'any 2019, es va realitzar una trobada amb el Director del Centre d'Internaments d'Estrangers de Barcelona. L'objectiu era poder comunicar les diferents vulneracions de drets ocorregudes al CIE, especialment els diferents casos de violència institucional, per tal que s'emprenguessin mesures per part de la Direcció del Centre com la conservació d'imatges de videovigilància per a garantir la seva conservació.

- **Realització d'informes pericials psicològics en el marc del procediment penal**

Els informes pericials psicològics són un element essencial en les denúncies en què s'investiguin possibles actes de tortura o maltractament. Això no obstant, no resulta fàcil que aquests es realitzin en el marc d'aquests procediments judicials seguint el Protocol d'Actuació Medicoforense d'al·legació de tortura o maltractament. Des del servei aquest any s'ha insistit en la necessitat de realitzar-los en varis procediments en què es considerava procedent. A partir dels informes psicosocials presentats per IRÍDIA, durant el 2019 s'han realitzat 5 exploracions psicològiques per part de la Unitat de Psicologia de l'IMLCFC on s'objectiva el dany psicològic causat per l'agressió rebuda per la persona de casos actius del SAIDAVI. En un dels casos fins i tot s'aplica el Protocol d'Istanbul.

Es considera que aquest és un avenç positiu, malgrat que insistim en la necessitat que en tots els casos de tortura o altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants, els Jutges d'Instrucció acordin d'ofici la realització d'informes mèdics forenses on s'apliqui el Protocol d'Actuació Medicoforense d'al·legació de tortura o maltractament, que contempla en Protocol d'Istanbul.

- **Els cotxes de la Guàrdia Urbana tenen càmeres en el seient posterior per gravar el tracte als detinguts**

La càmera enfoca la part posterior on està l'habitacle per a detinguts i s'activa automàticament quan algú s'hi asseu, en notar el pes en el seient posterior. L'enregistrament es canalitza per un sistema intern que es descarrega via Wifi quan el cotxe és retornat a la comissaria sense que els agents tinguin accés al contingut de les imatges.

- **Sistema de comunicació estable i directe amb la Unitat de Deontologia i Assumptes Interns de la Guàrdia Urbana**

La nostra entitat disposa d'un canal de comunicació estable amb la Unitat de Deontologia i Assumptes Interns de la Guàrdia Urbana. L'objectiu és poder comunicar denúncies de casos de violència institucional, en què poguessin estar implicats agents de la Guàrdia Urbana, i així facilitar la ràpida actuació de l'administració per preservar proves, amb especial incidència en la conservació d'imatges de videovigilància.

- **Trobada amb la Direcció de l'Institut de Medicina Legal i Ciències Forenses de Catalunya:**

Durant el 2019, es va realitzar una trobada amb la Direcció de l'IMLCFC, per tal de compartir impressions, reptes i necessitats. Dues de les qüestions que es van traslladar van ser, d'una banda, la necessitat de millorar en la formació dels professionals de l'IMLCFC en matèria de violència institucional i vulneracions de Drets Humans. De l'altra, la necessitat de revisar el Protocol d'Actuació Medicoforense d'al·legació de tortura o maltractament per tal que especifiqui l'obligatorietat de l'ús del Protocol d'Istanbul i que el protocol sigui fidedigne al que estableix l'Alt Comissionat de les Nacions Unides pels Drets Humans. Ambdues van ser recollides, amb un compromís de canvi en el sentit exposat.

VI. RECOMANACIONS

Les recomanacions d'aquest apartat fan referència a situacions o pràctiques que s'han identificat a partir de l'experiència i els casos atesos pel SAIDAVI. Això no obstant, i com a recomanació general dirigida a totes les institucions públiques, resulta necessari tenir en compte les conclusions i implementar les mesures que recomana el Síndic de Greuges en els diferents Informes Anuals del Mecanisme Català per la prevenció de la Tortura, especialment el de l'any 2019¹⁴.



Victor Serri

6.1. ALS GRUPS PARLAMENTARIS DEL CONGRÉS

a. Que procedeixin a la derogació urgent de la reforma del Codi penal efectuada l'any 2015 i que deroguin la Llei orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana. Resulta essencial que en aquesta reforma es deroguin aquells preceptes que atempten contra la llibertat d'expressió i de reunió, com els delictes de sedició, injúries a la Corona, enaltiment del terrorisme, entre d'altres. Paral·lelament, cal que s'obri un procés per realitzar una reforma del Codi penal i de la Llei de seguretat ciutadana anteriorment esmentats en base al garantisme penal i mitjançant un diàleg amb les entitats de defensa dels drets humans.

b. Que s'acordi la prohibició de l'ús de les bales de goma

per part dels Cossos i Forces de Seguretat de l'Estat, atès el seu potencial lesiu.

c. Que s'insti el Govern a canviar l'uniforme dels agents policials amb funcions de gestió d'ordre públic (antiavalots) dels Cossos i Forces de Seguretat de manera que el número d'identificació sigui fàcilment recordable i visible —tant per la tipografia, com per la numeració i tamany— i que estigui a tres llocs visibles: al tronc, tant a la part frontal i com a la part posterior, i al casc.

d. Que es realitzi una modificació de la Llei d'estrangeria en què se suprimeixi la utilització de Centres d'Internament d'Estrangers, i que així s'acabi amb la privació de llibertat de mitja durada com a mesura cautelar en els casos d'expulsió i sanció.

¹⁴ Els diferents informes anuals es poden consultar a la següent adreça web: <http://www.sindic.cat/ca/page.asp?id=239>

6.2. ALS GRUPS PARLAMENTARIS DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

a. Que en el marc de la Comissió d'Interior, es creï un grup d'estudi per analitzar els sistemes de control dels cossos policials que siguin considerats referents a nivell internacional, per tal de revisar l'actual model de control del Cos de Mossos d'Esquadra -i altres policies locals- a fi i efecte de revisar-lo, i introduir-li canvis i/o millores.

b. Que a la Comissió de Justícia s'evalui l'aplicació de la Circular 2/2017, del règim tancat en els centres penitenciaris de Catalunya, que es va aprovar fruit del Grup de Treball al Parlament de Catalunya sobre el règim d'aïllament, a l'efecte d'analitzar el grau d'implementació així com els efectes que està tenint.

c. Que es generi un grup d'estudi en la Comissió d'Interior sobre selectivitat policial sobre la base del perfil ètnic-racial a Catalunya, comptant amb la participació d'agents especialitzats a nivell internacional.

6.3. AL GOVERN DE L'ESTAT

a. Que revisi els mecanismes i el funcionament de les unitats d'afers interns de la Policia Nacional perquè treballi amb independència els casos que continguin al·legacions de tortura o altres tractes i penes cruels, inhumans o degradants. Així mateix, és imprescindible que aquestes unitats estiguin constituïdes per agents formats correctament en drets humans i que se'ls proporcionin mecanismes per tenir un grau d'autonomia més alt en relació amb el cos. Que generi un mecanisme específic en els casos de denúncies contra agents policials, per tal de garantir l'atenció correcta a aquesta persona i que les unitats d'afers interns estiguin al corrent de la situació.

b. Que s'acordi la prohibició de l'ús de les bales de goma per part dels Cossos i Forces de Seguretat de l'Estat, atès el seu potencial lesiu.

c. Que implementi els canvis necessaris a l'uniforme dels agents policials amb funcions de gestió d'ordre públic (antiavalots) dels Cossos i Forces de Seguretat de manera que el número d'identificació sigui fàcilment recordable i visible —tant per la tipografia, com per la numeració i tamany— i que estigui a tres llocs visibles: al tronc, tant a la part frontal i com a la part posterior, i al casc.

d. Que es generi i implementi un protocol contra la discriminació ètnica-racial en les actuacions policials per tal que aquest tipus de pràctiques policials es prohibeixin i s'erradiquin, incorporant mecanismes d'actuació que comportin la justificació clara de qualsevol identificació a través de formularis, tal com s'està aplicant per diferents cossos policials.

e. Que es deroguin «les normes d'actuació en les repatriacions i en els trasllats de detinguts per via aèria o marítima» que permeten tant la sedació forçosa com que es posin corretges i camises de força a la persona per deportar-la, ja que aquestes normes són contràries a l'article 3 del Conveni Europeu de Drets Humans.

f. Que es publiquin anualment les dades desagregades relatives a les situacions de violència institucional per les quals s'hagin obert investigacions internes, així com el número de queixes, denúncies, condemnes, sancions i tipologia de sancions.

g. Que s'elabori una reforma del Reglament Penitenciari per actualitzar el sistema penitenciari, en el qual, concretament, se suspengui l'aïllament penitenciari com a règim de vida en el primer grau penitenciari i que prohibeixin les sancions d'aïllament que siguin superiors a 15 dies. És necessari, així mateix, introduir les recomanacions internacionals en la matèria de contencions mecàniques tant en l'àmbit penitenciari com mèdic, amb l'objectiu de complir amb un model sense contencions mecàniques.



Víctor Serri



Carles Palacio

6.4. A LA GENERALITAT DE CATALUNYA

6.4.1. Departament d'Interior

a. Que s'estableixi un mecanisme de denúncia de situacions de violència institucional específic per a la ciutadania i per a les entitats de defensa dels drets humans que permeti actuar de manera adequada i amb la celeritat suficient perquè la prova es preservi. El mecanisme per denunciar situacions de violència institucional no ha de ser el mateix canal general que hi ha per denunciar la resta de situacions, ateses les especificitats que envolten aquest tipus de situacions.

b. Que es revisin els protocols de sanció i de presa de mesures cautelars en casos de situacions de violència institucional per assegurar que, en els casos en què existeixin indicis clars d'una mala praxis policial o de la comissió d'un delictes, l'agent no continuï exercint les mateixes tasques i al mateix lloc de treball.

c. Que es publiquin anualment les dades desagregades relatives a les situacions de violència institucional per les quals s'hagin obert investigacions internes, així com el número de queixes, denúncies, condemnes, sancions i tipologia de sancions.



Victor Serri

d. Que es publiquin anualment les dades desagregades relatives a les sancions imposades en virtut de la Llei Orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana desglossades per la totalitat de la tipologia d'infraccions. Actualment, a la memòria anual del Departament d'Interior només es troben desglossades entre "Consum de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques", "Tinença d'armes" i "Altres". Resulta necessari que s'hi indiqui també el de la resta d'infraccions, especialment les greus, com la desobediència o resistència als agents de l'autoritat.

e. Que es modifiqui la instrucció del cos de MMEE en relació a l'ús de les pistoles taser a fi que es compleixi amb els paràmetres derivats de la comissió creada al Parlament de Catalunya així com els que estableix la normativa internacional.

f. Que es generi i implementi un protocol contra la discriminació ètnica-racial en les actuacions policials per tal que aquest tipus de pràctiques policials es prohibeixin i s'erradiquin, incorporant mecanismes d'actuació que comportin la justificació clara de qualsevol identificació a través de formularis, tal com s'està aplicant per diferents cossos policials.

g. Que el Departament d'Interior publiqui les Instruccions d'ús de totes les armes policials. Actualment només són públiques aquelles instruccions que han estat publicades per part de diferents Sindicats policials. Especialment, resulta imprescindible publicar la Instrucció que regula l'ús de les escopetes de projectils de foam.

h. Que s'acordi que les imatges enregistrades a les Comissaries dels diferents cossos policials, especialment de Mossos d'Esquadra, es conservin durant el període de 6 mesos.

i. Que s'instal·lin càmeres de videovigilància a tots els vehicles policials que traslladen persones detingudes, amb un sistema de detecció i recollida d'imatges com el de la Guàrdia Urbana, especialment les furgonetes de les unitats antiavalots ARRO i BRIMO, atès que en ocasions s'utilitzen també per aquest tipus de trasllats.

j. Que es revisin els protocols policials, tant de Comissaries de Mossos d'Esquadra com de la Ciutat de la Justícia, per tal que les visites mèdiques de les persones privades de llibertat s'efectuïn en privat i sense presència policial, seguint les recomanacions internacionals sobre la matèria.

6.4.2. Departament de Justícia

a. Que el Departament de Justícia normalitzi el treball de monitoratge, prevenció i denúncia de les situacions de violència institucional a les presons catalanes que duen a terme les entitats de drets humans, atorgant-los un estatus específic que n'afavoreixi la feina amb absoluta independència i llibertat, sense deixar de respectar els drets de les persones preses.

b. Que, davant la imposició de sancions disciplinàries a la presó, es compleixin les garanties pròpies del procediment administratiu, de manera que s'impedeixi de manera efectiva l'ús arbitrari de sancions com a càstig, i no pugui generar-se indefensió. Que es vetlli perquè el règim disciplinari penitenciari s'adeqüi als principis de la potestat sancionadora de les administracions públiques, especialment pel que fa a les garanties processals bàsiques, com el dret a l'assistència lletrada durant la instrucció del procediment. Així mateix, es recorda l'obligatorietat de respectar el dret de les persones internes a sol·licitar la suspensió de l'executivitat per part de l'administració quan concorrin els requisits establerts a la legislació.

Brais G. Rouco



c. Que s'estableixi un mecanisme específic de denúncia de situacions de violència institucional per a les persones preses i per a les entitats de defensa dels drets humans, augmentant les garanties per actuar de manera adequada i amb la celeritat suficient per preservar la prova. El mecanisme per denunciar situacions de violència institucional no ha de ser el mateix canal general que ja existeix, ateses les circumstàncies que envolten aquest tipus de situacions.

d. Que es revisin els protocols de sanció i de presa de mesures cautelars davant de situacions de violència institucional per assegurar que, en els casos en què existeixin indicis clars d'una mala praxis policial o de la comissió d'un delictes, el/la funcionari/a no continuï exercint les mateixes tasques ni romanguí al mateix lloc de treball.

e. Que es publiquin anualment les dades desagregades relatives a les situacions de violència institucional per les quals s'hagin obert investigacions internes en relació al número de queixes, denúncies, condemnes, sancions i tipologia de sancions.

f. Que s'elabori un Protocol de Comunicació i Atenció a les Famílies de les persones preses per què puguin tenir informació de l'estat del seu familiar de manera adequada, especialment en casos de patiment de malalties físiques o mentals, i per què siguin ateses de manera correcta pels i les professionals dels centres penitenciaris, especialment en relació als casos de defunció a la presó.

g. Que es revisi en profunditat la normativa en matèria d'immobilització i contencions mecàniques a la presó, apostant per una aplicació guiada pel principi d'ultima ratio i generant protocols de prevenció general i específics. L'Administració hauria de posar en marxa les mesures necessàries per evitar haver d'immobilitzar i contenir per mitjans mecànics persones privades de llibertat. Així mateix, és fonamental assenyalar que la contenció mecànica hauria de ser una mesura exclusivament sanitària i, per tant, el seguiment, la supervisió i la finalització de la mesura haurien d'obeir exclusivament a criteris mèdics indicats pel personal sanitari i no supeditats a mesures regimentals. En cas d'aplicar-se, la contenció mecànica ha de tenir una durada mínima, sempre comunicada al Jutjat de Vigilància Penitenciària. En cap cas, la contenció mecànica pot tenir caràcter punitiu.

6.5. A L'AJUNTAMENT DE BARCELONA

6.5.1. Al ple

a. Que el proper Govern de l'Ajuntament de Barcelona derogui l'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana i se substitueixi per una normativa que gestioni l'espai públic des d'una perspectiva no exclusivament punitiva i que posi èmfasi en la mediació i en el respecte als drets humans.

6.5.2. A l'equip de Govern

a. Que es creï una unitat de mediació en el si del cos de la Guàrdia Urbana que tingui per objectiu reduir els conflictes a l'espai públic i, en concret, en relació amb la venda ambulants. També és indispensable que es trobin mecanismes per gestionar el fenomen des d'una perspectiva de reducció de danys en base a criteris d'eficàcia, proporcionalitat i respecte als drets humans.

b. Que el Comissionat de Seguretat, o l'òrgan equivalent del Consistori, perfeccioni els mecanismes de relació amb les entitats de defensa de drets humans que els permetin complementar les polítiques públiques en matèria de prevenció de la violència institucional en el si del cos.

c. Que s'estableixi un mecanisme de denúncia de situacions de violència institucional específic per la ciutadania i per a les entitats de defensa dels drets humans en què s'augmentin les garanties per actuar de manera adequada i amb la celeritat suficient per preservar la prova. El mecanisme per denunciar situacions de violència institucional no ha de ser el mateix canal general que ja existeix, ateses les circumstàncies específiques que envolten aquest tipus de situacions.

d. Que es revisin els protocols de sanció i de presa de mesures cautelars en casos de situacions de violència institucional per assegurar que, en els casos en què existeixin indicis clars d'una mala praxis policial o de la comissió d'un delictes, l'agent no continuï exercint les mateixes tasques ni romanguí al mateix lloc de treball.

e. Que es publiquin anualment les dades desagregades relatives a les situacions de violència institucional per les quals s'hagin obert investigacions internes, així com el número de queixes, denúncies, condemnes, sancions i tipologia de sancions.

f. Que es generi i implementi un protocol contra la discriminació ètnica-racial en les actuacions policials per tal que aquest tipus de pràctiques policials es prohibeixin i s'erradiquin, incorporant mecanismes d'actuació que comportin la justificació clara de qualsevol identificació a través de formularis, tal com s'està aplicant per diferents cossos policials.

g. Que s'acordi que les imatges enregistrades a les Comissaries del Cos de la Guàrdia Urbana es conservin durant el període de 6 mesos.

6.6. A LA FISCALIA

a. Que es creï una fiscalia especialitzada en violència institucional que supervisi tots els processos que tinguin a veure amb la violència institucional i intervingui en aquests processos de manera proactiva tot defensant els drets de les persones que hagin estat víctimes eventuais d'aquest tipus de situació.

b. Que es vetlli per tal que el Ministeri Fiscal tingui un paper proactiu en l'impuls de la investigació en casos de violència institucional, en tant que garant de la legalitat, per tal que es depurin les responsabilitats corresponents. Especialment en aquells procediments on hi ha un gran nombre de víctimes, com a la causa oberta al Jutjat d'Instrucció número 7 de Barcelona pels fets de l'1 d'Octubre.

c. Que s'ofereixi formació específica als/les fiscals en matèria de drets humans i, en concret, en relació al Protocol d'Istanbul, el Manual per a la investigació i la documentació eficaces de la tortura i altres penes o tractes cruels, inhumans o degradants, que és el primer conjunt de regles per documentar la tortura i les seves conseqüències.

6.7. AL CONSELL GENERAL DEL PODER JUDICIAL

a. Que s'ofereixi formació específica als/les jutges en matèria de drets humans i, en concret, en relació al Protocol d'Istanbul, el Manual per a la investigació i la documentació eficaces de la tortura i altres penes o tractes cruels, inhumans o degradants, que és el primer conjunt de regles per documentar la tortura i les seves conseqüències.

b. Que s'estableixin mecanismes eficaços d'actuació i

recomanacions a tots els jutjats de l'Estat per què, quan rebin una denúncia per una situació eventual de tortura i altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants, tinguin per objectiu oferir un tracte adequat a la víctima potencial i investigar els fets de manera exhaustiva i eficient. Així com que s'actui amb celeritat pel que fa a la preservació de la prova.

c. Que s'elabori un protocol d'actuació per tal que els delictes relacionats amb la violència institucional que tinguin lloc a dins dels CIEs siguin investigats d'una manera exhaustiva i eficient. En aquest sentit, cal assegurar la pràctica de les diligències necessàries d'investigació, sobretot tenint en compte l'alta probabilitat de deportació de les persones víctimes i testimonis en aquest tipus de situacions, que dificulten o impossibiliten la continuació del procediment judicial.

6.8. A L'INSTITUT DE MEDICINA LEGAL I CIÈNCIES FORENSES DE CATALUNYA

a. Que es revisi i s'apliqui el Protocol d'Actuació Medicoforense d'al·legació de tortura o maltractament aprovat l'abril del 2016 per part del Consell de Direcció de l'Institut de Medicina Legal Ciències Forenses de Catalunya (IMLCFC). En aquest protocol es preveu l'aplicació del Protocol d'Istanbul (Manual per a la investigació i la documentació eficaces de la tortura i altres penes o tractaments cruels, inhumans o degradants, primer document conjunt de regles per documentar la tortura i les seves conseqüències, adoptat per l'Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides pels Drets Humans l'any 2000), en casos que el metge forense tingui sospita de tortura o maltractament durant la detenció o custòdia, o bé quan l'autoritat judicial o la Fiscalia així ho sol·licitin en el curs d'un procediment judicial. Per això és necessari que s'ofereixi formació específica als/les metges forenses en matèria de drets humans així com, en concret, en l'aplicació del Protocol d'Istanbul.

b. Que es generi una unitat específica dins de l'Institut de Medicina Legal i Ciències Forenses de Catalunya (IMLCFC), especialitzada en el peritatge de casos de violència institucional, en la mateixa línia que la Unitat de Valoració Forense Integral (UVFI) en casos de violència de gènere. En els casos de violència institucional, especialment en els casos de tortura o maltractament en situacions de detenció o custòdia, on hi ha una situació de vulnerabilitat clara, es requereixen més eines i recursos, així com professionals formats en matèria de

vulneracions de Drets Humans. És per això que recomanem com a primera mesura, amb l'horitzó de fons d'una unitat específica de violència institucional, que es generi una formació pels professionals de IMLCFC en matèria de violència institucional i vulneració de drets humans.

6.9. AL CONSELL D'IL·LUSTRES COL·LEGIS DE L'ADVOCACIA DE CATALUNYA

a. Que es creï un torn específic d'ofici per atendre casos de violència institucional del qual en formin part advocats i advocades especialitzades en la defensa dels drets humans. Aquest és un canal necessari per atendre les necessitats específiques que aquest tipus de delictes generen.

b. Que es doni una capacitació específica als advocats i advocades del Torn d'Ofici i Assistència al Detingut dels diferents col·legis de Catalunya en qüestions relatives a la investigació de la tortura i altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants.

CRÈDITS

Autores:

- Anaïs Franquesa
- Andrés García Berrio
- Marta Valldaura
- Marta Bolinches
- Elisenda Pradell
- Natàlia Abrego
- Mireia Salazar

Coordinació:

- Anaïs Franquesa
- Regina Garcia

Col·laboracions:

- Jordi B. Senespleda
- David Fernández García
- Abel Trías

Comunicació:

- Valentina Lazo

Disseny i maquetació:

- Marta Asín

Publicació/edició:

- Abril, 2020



Aquesta obra està subjecta a una llicència de
Reconeixement-NoComercial 4.0 Internacional de Creative Commons

